
Begroting 2025

Leeswijzer

Inhoud

Begroting 2025	1
Leeswijzer	2
Inleiding	4
Introductie	4
Speerpunten voor 2025	6
Financiële gevolgen en contributiestijging	8
Het bestuur en de organisatie	8
Begroting 2025	10
Analyse van de balans per 31-12-2023	12
Toelichting op begroting per programma	14
Programma Waterbeleid	14
Activiteiten	14
Speerpunten 2025	14
Toelichting	15
	20
Programma Vereniging en communicatie	20
Activiteiten	20
Speerpunten 2025	20
Toelichting	21
Team Bestuurlijk Juridische zaken	25
Activiteiten	25
Speerpunten 2025	25
Toelichting	26
Programma Moderne Overheid	27
Activiteiten	27
Speerpunten 2025	27
Toelichting	28
Programma Waterkwaliteit, Duurzaamheid & Internationaal	33
Activiteiten	33
Speerpunten 2025	33
Toelichting	34

Stafbureau Bedrijfsvoering	42
Activiteiten	42
Speerpunten 2025	42
Toelichting	43
Projecten binnen de Unie	47
Exploitatieprojecten	47
Financieringsprojecten	48
Risicoanalyse	50
Cao-afspraken	50
Renteopbrengsten	50
Omgevingswet	50
Waardering en verduurzaming pand	50
Uitwerking kabinetsplannen	51
Bijlage	52
Bijlage 1: Contributieoverzicht 2025	53
Bijlage 2: Begroting bever- en muskusrattenbestrijding	54

Inleiding

Introductie

Hierbij presenteren wij de begroting van de Unie van Waterschappen voor 2025.

Met de komst van het nieuwe kabinet verandert er politiek het een en andere op nationaal niveau. Het regeerprogramma van het nieuwe kabinet is weinig concreet over watermaatregelen, terwijl de opgaven op het gebied van waterkwaliteit en waterveiligheid steeds groter worden. Het werk van de waterschappen wordt dus steeds uitdagender.

Eén van de belangrijkste opgaven voor de waterschappen is het halen van de doelen uit de Kaderrichtlijn Water in 2027, om de waterkwaliteit verder te verbeteren. De waterschappen kunnen dat niet alleen. De Unie van Waterschappen werkt daarom samen met de rijksoverheid en anderen op onder andere het gebied van mestbeleid, gewasbeschermingsmiddelen en medicijnresten als onderdeel van de bronaanpak, die ook in 2025 essentieel blijft om de waterkwaliteit te verbeteren.

Het komende jaar werkt de Unie samen met de waterschappen verder aan het zo stevig mogelijk verankeren van de sturende rol van water en bodem in ruimtelijke plannen. Er zijn ruimte, regels en regie nodig bij de ruimtelijke ordening en inrichting van ons land. Zodat we verstandig bouwen, en eventuele schade en overlast door water zoveel mogelijk voorkomen. Samen met de waterschappen en andere overheden herijkt de Unie van Waterschappen daarom de aandachtspunten voor toekomstgerichte, robuuste watersystemen. Steeds verdergaande digitalisering speelt daarin een belangrijke rol.

Ook voor de transitie van het landelijk gebied werkt de Unie samen met het rijk, IPO, VNG en andere gebiedspartners. In 2025 nemen de waterschappen gezamenlijk besluiten over de langetermijnnuitvoering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma

(HWBP), zodat over 25 jaar alle waterkeringen aan de nieuwe, strengere norm voldoen. Dit is eveneens een verantwoordelijkheid van de 21 waterschappen en het Rijk samen, die vraagt om solidariteit en doorzettingsvermogen van alle betrokken partijen.

Verder wil de Unie van Waterschappen het komende jaar nog meer aandacht vestigen op innovatie en internationaal werken. Om zo meer wereldwijde impact te maken met de Nederlandse kennis en expertise, en om samen met andere landen oplossingen te vinden voor onze eigen wateropgave.

Binnen de Unie als vereniging is werkdruk een onderwerp dat ook in 2025 aandacht vraagt. We zien een trend dat sommige Uniecommissies vaker dan de reguliere vier keer per jaar bij elkaar komen, door bijvoorbeeld actuele ontwikkelingen of omdat er veel zaken te bespreken zijn. Vanaf 2025 zal er ook een aantal adviesgroepen komen op een aantal prioritaire thema's. Ook komt er vanaf 2025 een nieuwe Uniecommissie bij, de Commissie Calamiteiten & Integriteit. We zien het als teken van vertrouwen dat de waterschappen de Unie in toenemende mate gebruiken als platform om zaken met elkaar te bespreken, af te stemmen of af te spreken. Tegelijk moet het Uniebureau deze (extra) vergaderingen goed voorbereiden, zowel ambtelijk als bestuurlijk, en er bijvoorbeeld ook voor zorgen dat de gemaakte afspraken ook worden nagekomen. We zullen in 2025 goed de vinger aan de pols houden wat dit alles betekent voor het totaal van de werkzaamheden van het Uniebureau, en waar nodig prioriteiten stellen en keuzes maken.

Tot slot: in 2025 zal er een nieuwe voorzitter van de Unie aantreden, omdat de termijn van onze huidige voorzitter Rogier van der Sande afloopt. Het Uniebestuur zal met deze nieuwe voorzitter en met de leden gaan werken aan een nieuw bestuursprogramma voor de jaren 2025 – 2028.

Het bestuur van de Unie van Waterschappen

Rogier van der Sande, Jeroen Haan, Erik den Hertog, Luzette Kroon, Vincent Lokin, Sander Mager, Meindert Smallenbroek

Speerpunten voor 2025

Water en bodem zijn sturend bij ruimtelijke keuzes

Water en bodem sturend geven we samen met onze partners verder vorm en inhoud en krijgt een stevige borging. Op basis van water en bodem sturend herijken we samen met de waterschappen en andere overheden de uitgangspunten voor toekomstgerichte, robuuste watersystemen en hoe het eigen instrumentarium van de waterschappen kan worden ingezet om deze te borgen.

Voor de transitie van het landelijk gebied wordt een ferme draai gegeven aan de 'Waterknop'

Met rijk, medeoverheden en gebiedspartners geven we in de transitie van het landelijk gebied prioriteit aan watermaatregelen die snel effect hebben op bijvoorbeeld het watervasthoudende vermogen van de bodem en daarmee een positief effect hebben op zowel de landbouw als de natuur.

Het HWBP staat gesteld voor de opgave

In 2025 nemen we als alliantie besluiten over de lange termijn uitvoering van het HWBP. Op basis van onderzoek en dialogen worden de kaders en middelen aangepast zodat het HWBP toekomstgericht is en alle keringen in 2050 aan de norm voldoen.

We houden koers op waterkwaliteit

We houden koers in de verbetering van de waterkwaliteit, we brengen de waterschappen in positie om hun werk goed of nog beter te doen, en goede afspraken te maken met alle partners. We verbeteren de chemische kwaliteit van het water via bronaanpak.

Mestwetgeving ten dienste van waterkwaliteit

We wenden onze invloed aan om nieuwe wetgeving op het gebied van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen bij te laten dragen aan de verbetering van de waterkwaliteit.

Het aanpassen van het belastingstelsel

Knelpunten in het belastingstelsel van de waterschappen worden opgelost met nieuwe wetgeving, gebaseerd op voorstellen van de Unie. Inmiddels heeft de Tweede Kamer hiermee ingestemd en hopelijk keurt ook de Eerste Kamer in 2024 de wetswijzigingen goed. Het jaar 2025 zal in het teken staan van de implementatie van de aanpassingen van het belastingstelsel bij de waterschappen, waarvoor de Unie een

groot aantal ondersteunende producten beschikbaar stelt. We gaan ervan uit dat dit vernieuwde belastingstelsel op 1 januari 2026 in werking treedt. Tegelijkertijd denken we samen met het ministerie van IenW na over een toekomstbestendige bekostiging van het waterbeheer in Nederland op de langere termijn.

We zijn een innovatieve sector

Wij versterken de innovatiekracht van de waterschappen over de volle linie van het waterbeheer, zowel nationaal als internationaal. Dit doen we door kansen en belemmeringen om nog innovatiever te worden te delen, te agenderen en bespreekbaar te maken.

Professioneel internationaal waterschapswerk

We professionaliseren het internationale werk van de waterschappen, met meer impact en stimuleren dat het internationale werk gezien wordt als onderdeel van het reguliere werk van de waterschappen in het vinden van oplossingen voor de eigen wateropgave.

Duurzaam en professioneel opdrachtgeven en inkopen

Met de strategie duurzaam opdrachtgeverschap helpen wij bij het streven naar klimaatneutraal en circulair werken in projecten en programma's van waterschappen met schoon en emissieloos materieel. Met het nieuwe uniforme inkoopbeleid zorgen we hierbij ook ervoor dat de waterschappen de markt meer met één gezicht gaan benaderen.

Digitale transformatie

Samen met het Waterschapshuis, Stowa en de waterschappen werken we aan het uitwerken en uitdragen van de Vaarkaat "Digitaal op Koers", de bestuurlijke visie op de digitale transformatie bij de waterschappen. Daarnaast is er blijvend aandacht voor de informatieveiligheid, onder meer door de implementatie van de Europese NIS2/CER-richtlijn.

Uitwerken nieuwe koers publiekscommunicatie

Met de waterschappen bepalen we een koers voor de gezamenlijke publiekscommunicatie volgend op de gezamenlijke publieksaanpak Waterbazen en de gezamenlijke campagne voor de waterschapsverkiezingen, zodat we het belang van het werk van de waterschappen de komende jaren effectief uitdragen.

Het zijn van een dienstverlenende en betrouwbare vereniging

Ook in 2025 staat het Uniebureau weer klaar om de vereniging te ondersteunen bij actuele vraagstukken en wordt er binnen de vereniging koers bepaald op voor de waterschappen belangrijke dossiers.

Financiële gevolgen en contributiestijging

In de vorige begroting voor 2024 werd een stijging doorgevoerd van 10% aangevuld met een indexatie van 4,8%. De autonome stijging van 10% gold met name voor de benodigde formatieversterking op diverse thema's en het organiseren van de gezamenlijke publiekscampagne van alle waterschappen en de organisatie van het Waterschapscongres.

Dit jaar is in de kadernota voor 2025 geen grote wijziging voorzien ten aanzien van de in de begroting van 2024 ingezette koers. De stijging van de contributie blijft voor 2025 daarom beperkt tot de voorgestelde indexatie van 4%. Op de ledenvergadering van 21 juni 2024 is hiermee ingestemd.

De reguliere begroting voor 2025 bedraagt daarmee ongeveer 14,5 miljoen euro. Hiervan is ongeveer 12 miljoen euro bestemd voor de exploitatie (personeelslasten, kapitaallasten, huisvesting etc.). De resterende 2 miljoen is het budget voor de betreffende Unie-programma's, te weten: Waterbeleid, Moderne Overheid, Vereniging & Communicatie, Bestuurlijk-Juridische Zaken en Waterkwaliteit, Duurzaamheid en Innovatie. Hiermee realiseert het Uniebureau diverse onderzoeken, ondersteunt het verschillende samenwerkingen en verricht het diverse activiteiten die voortvloeien uit de doelstellingen van de vereniging.

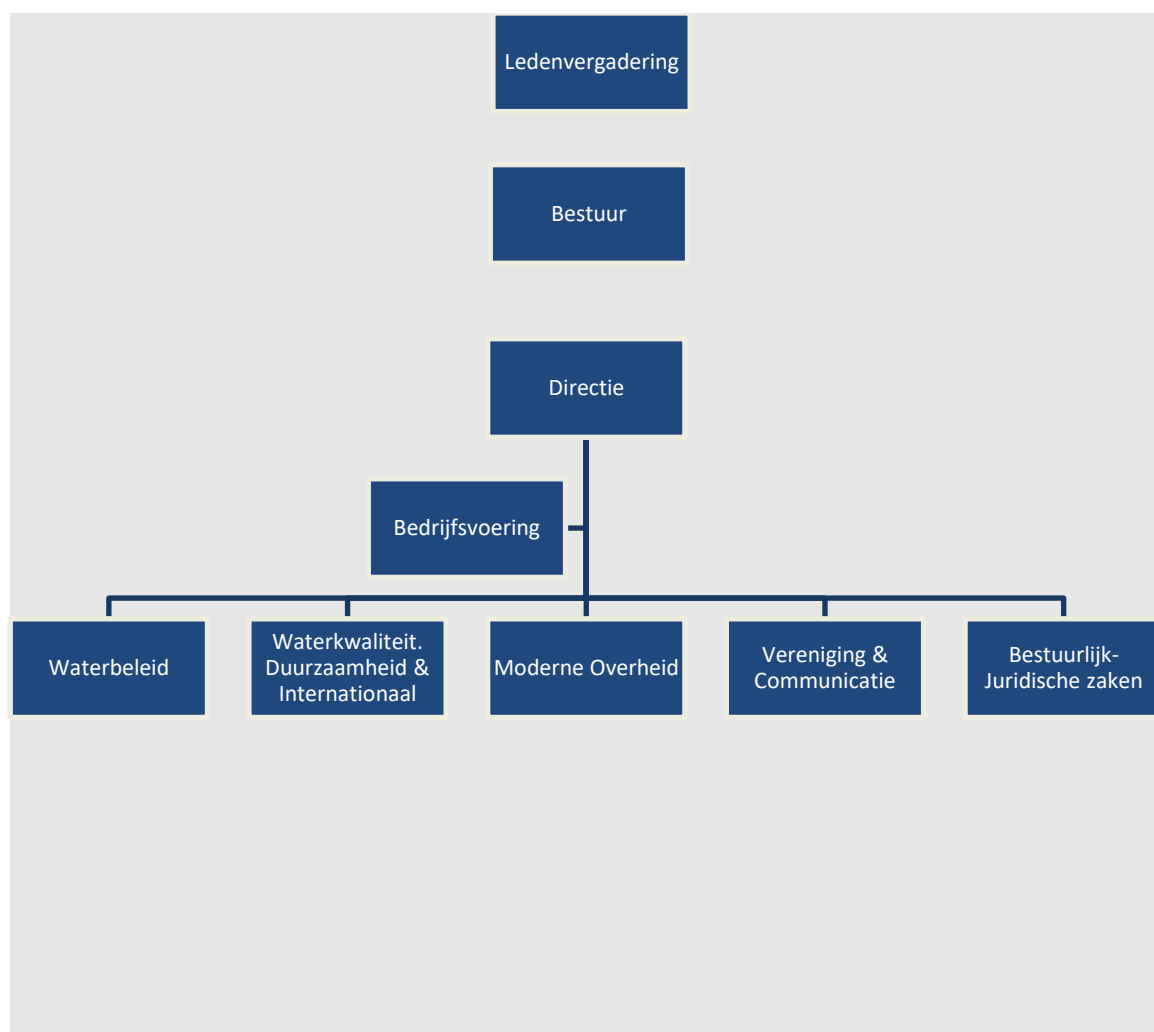
Het bestuur en de organisatie

Het dagelijks bestuur van de Unie van Waterschappen telt zes leden. De algemeen directeur van de Unie van Waterschappen is ambtshalve secretaris van het Uniebestuur. De leden van het Uniebestuur worden gekozen door de ledenvergadering en benoemd voor een periode van drie jaar, met de mogelijkheid tot eenmalige herbenoeming van drie jaar. Elk bestuurslid heeft een eigen portefeuille en is voorzitter van een of meer commissies.

In 2024 bestond het bestuur uit de volgende personen:

Naam	Functie	Start
Rogier van der Sande	Voorzitter	01-01-2019
Sander Mager	Vice-voorzitter	11-10-2019
Luzette Kroon	Bestuurder	17-12-2021
Jeroen Haan	Bestuurder	01-01-2022
Vincent Lokin	Penningmeester	01-04-2022
Erik den Hertog	Bestuurder	06-10-2023

Het Uniebureau werkt in vier programma's, een team Bestuurlijk- Juridische Zaken en een stafbureau Bedrijfsvoering. Het MT voert de dagelijkse leiding en bestaat uit de algemeen directeur, de vier programmaleiders en het hoofd Bedrijfsvoering. De vaste formatie bestaat uit 89 fte. Daarnaast wordt gewerkt met een flexibele schil van ca. 10%, onder andere bestaande uit medewerkers van waterschappen.

Begroting 2025

Begroting (bedragen in €)	2025	2024
Lasten	14.470.000	13.931.500
Afschrijvingslasten	275.000	250.000
Personeelslasten	11.030.000	9.880.000
Huisvestingslasten	500.000	595.000
Kantoor Brussel	50.000	50.000
Algemene lasten	685.000	572.500
Financiële baten en lasten	-610.000	-160.000
Kosten diensten en producten	220.000	210.000
Totaal exploitatielasten	12.150.000	11.397.500
 Team BJZ	 40.000	 35.000
Programma Waterkwaliteit Duurzaamheid en Internationaal	450.000	540.000
Programma Moderne Overheid	500.000	630.000
Programma Vereniging en Communicatie	750.000	763.000
Programma Waterbeleid	250.000	229.000
Totaal programma uitgaven	1.990.000	2.197.000
 Bijdragen/contributies aan derden	 250.000	 270.000
Directie- en bestuurskosten	80.000	67.000
Totaal overige beleidsuitgaven	330.000	337.000
 Baten	 14.470.000	 13.931.500
Contributies	13.833.500	13.301.500
Overige opbrengsten	486.500	485.000
Opbrengsten dienstverlening: Tijdschrift Waterschap	150.000	145.000
Totaal Baten	14.470.000	13.931.500

Met de voorgestelde indexatie van de contributie met 4% bedraagt de reguliere begroting voor 2025 ca. €14,5 miljoen euro. Hiervan is ongeveer 12 miljoen euro bestemd voor de exploitatie (personeelslasten, kapitaallasten, huisvesting etc.) en 0,3 miljoen voor overige beleidsuitgaven. De resterende 2 miljoen is het budget voor de betreffende Unie-programma's, te weten: Waterbeleid, Moderne Overheid, Vereniging & Communicatie, Bestuurlijk-Juridische Zaken en Waterkwaliteit, Duurzaamheid en Innovatie. Hiermee realiseert het Uniebureau diverse onderzoeken, ondersteunt het verschillende samenwerkingen en verricht het diverse activiteiten die voortvloeien uit de doelstellingen van de vereniging.

In de begroting van 2025 is een verschuiving zichtbaar van programma uitgaven naar de personeelslasten. Deze personeelslasten vormen binnen de totale exploitatielasten de grootste kostenpost met ca. €11 miljoen en stijgen met €1,1 miljoen ten opzichte van de begroting 2024. Dit komt door:

- Netto stijging van €700.000 van de personeelslasten door stijging van CAO afspraken;
- Eenduidige administratie van de inhuurkosten à €400.000 op een centrale plaats.

Deze laatste waren tot en met 2024 vaak begroot onder de programmabudgetten. In combinatie met enkele andere interne verschuivingen ziet u een afname van de programma uitgaven van €200.000.

Analyse van de balans per 31-12-2023

Activa (bedragen in I)	31-12-2023	31-12-2022
Materiële vaste activa	9.245.413	9.594.381
Gebouwen	8.654.964	9.065.000
Inventaris	176.266	165.286
Hardware	58.323	17.984
Software	16.133	0
Verbouwingen	339.726	346.111
Viottende activa	14.664.230	15.680.866
Vorderingen	1.305.016	1.214.064
Overige vorderingen en overlopende activa	1.158.392	2.053.217
Liquide middelen	12.200.822	12.413.587
Totaal activa	23.909.643	25.275.248
Passiva (bedragen in I)	31-12-2023	31-12-2022
Eigen Vermogen	2.178.238	2.697.666
Overige reserve	411.954	450.284
Bestemmingsreserves	2.285.712	2.684.426
Exploitatiesaldo	-519.428	-437.044
Voorzieningen	418.321	331.265
Personele verplichtingen	418.321	331.265
Langlopende schulden	4.329.553	4.570.083
Langlopende geldlening	4.329.553	4.570.083
Kortlopende schulden	16.983.531	17.676.233
Financieringsprojecten	3.014.838	11.585.001
Crediteuren	1.016.202	2.070.068
Belastingen, premies sociale verzekeringen	978.909	189.896
Overige schulden en overlopende passiva	11.973.582	3.831.269
Totaal passiva	23.909.643	25.275.248

De balans kent aan de activazijde twee grote posten: Materiële vaste activa zijnde het pand van de Unie aan de Koningskade 40 in Den Haag, en een relatief groot saldo aan liquide middelen.

Daartegenover zien we aan de passiva kant een langlopende schuld ten behoeve van de financiering van het pand en een grote post kortlopende schulden. De post kortlopende schulden wordt daarbij grotendeels gevormd door de post overige schulden en overlopende passiva. Deze balanspost omvat voor bijna 10 miljoen euro

nog te besteden subsidies of projectgelden en omvat onder meer de ontvangen subsidie van €2,9 miljoen voor het Ondersteuningsprogramma Klimaatneutraliteit en het voorschot voor het BlueDeal project in 2023 van € 3,2 miljoen. Verder betrof dit saldo subsidiegelden waarvoor per eind 2023 nog geen uitgaven waren gedaan.

Het eigen vermogen bestaat uit een bestemmingsreserve en een overige (vrije) reserve. De bestemmingsreserve is opgebouwd uit diverse posten die zijn geoormerkt voor een vooraf gedefinieerd doel.

De grootste post onder de bestemmingsreserves is de egalisatiereserve herwaardering pand ter grootte van € 1 miljoen. Door de taxatie van het pand diende in 2022 een waardevermindering plaats te vinden van € 398.714. Dit is ten laste geboekt van de egalisatiereserve in 2023.

Daarnaast is er een reserve van € 390.000 gevormd voor verduurzamen van het pand. Alle overige reserves zijn kleiner in omvang.

De vrije reserve van de Unie na het resultaat over het boekjaar 2023 bedraagt momenteel € 322.230. Dit is ruim onder het maximaal toegestane bedrag van € 750.000.

Toelichting op begroting per programma

Programma Waterbeleid

Portefeuillehouders: Jeroen Haan (Waterveiligheid), Erik den Hertog (Waterkwantiteit), Rogier van der Sande (Ruimtelijke ordening)

MT-lid: Adriënne van der Sar

Activiteiten

In het programma Waterbeleid staan het watersysteem en de waterveiligheid centraal. Accenten liggen op daaraan verbonden vraagstukken als droogte, wateroverlast en risico's van overstroming, 'water en bodem sturend', en de doorwerking daarvan in het ruimtelijk beleid. Ook het landelijk gebied, de verstedelijking en de woningbouwopgave vallen onder dit programma.

Speerpunten 2025

- Het thema 'water en bodem sturend' geven we samen met onze partners verder vorm en inhoud. Het krijgt een stevige verankering in beleid en regelgeving.
- Op basis van 'water en bodem sturend' herijken we samen met de waterschappen en andere overheden de uitgangspunten voor toekomstgerichte, robuuste watersystemen. We kijken hoe het eigen instrumentarium van de waterschappen kan worden ingezet om deze te borgen.
- Met Rijk, medeoverheden en gebiedspartners geven we in het landelijk gebied prioriteit aan watermaatregelen die snel effect hebben op bijvoorbeeld het watervasthoudende vermogen van de bodem en daarmee een positief effect hebben op zowel de landbouw als de natuur.
- In 2025 nemen we als alliantie besluiten over de langetermijnutvoering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP): op basis van onderzoek en dialogen worden de kaders en middelen aangepast, zodat het HWBP toekomstgericht is. Dit houdt in dat alle keringen in 2050 aan de norm voldoen.

- Binnen de Unie van waterschappen werken we voor waterveiligheid aan een betere representatie in de vereniging door de werkgroep en themagroepen nog duidelijker positie te geven.
- We zetten ons samen met partners in voor een effectieve aanpak van invasieve exoten.
- In 2025 treedt naar verwachting een nieuwe Gedragscode beheer en onderhoud onder de Omgevingswet in werking. De eerste maanden van 2025 zal er echter geen gedragscode zijn. Wij zetten in op een uitvoerbare gedragscode voor de waterschappen en begeleiden de overgang naar en implementatie van een nieuwe gedragscode.

In 2025 wordt voor dit programma een uitgave begroot van € 250.000. De grootte van het team is 14,8 FTE. De verwachte personeelslasten bedragen €1,9 miljoen.

	2025	2024
Waterveiligheid	70.000	60.000
Toekomstbestendige watersystemen	180.000	169.000
Totaal	250.000	229.000

Toelichting

Water en bodem sturend

Het thema 'water en bodem sturend' is ook voor het kabinet-Schoof de norm voor de ruimtelijke inrichting. Er is echter eveneens een enorme woningbouwopgave en een behoefte aan het vereenvoudigen van regelgeving. Het is daarom extra belangrijk dat de waterschappen samen met de andere overheden uitwerken wat water en bodem sturend inhoudt.

Waterschappen hebben hierbij als vanouds een faciliterende rol, vanuit hun taak om functies mogelijk te maken. Daarnaast zijn zij de waterautoriteit omwille van de toekomstbestendigheid van het watersysteem en de ruimtelijke inrichting, zowel in het landelijke gebied als in de stedelijke omgeving. Deze combinatie vraagt veel van de waterschappen. De Unie ondersteunt het onderlinge gesprek hierover en werkt samen met de waterschappen en medeoverheden aan richtinggevende kaders.

Verder is het van belang hoe we de weging waterbelang dwingender kunnen maken, en te bezien welke instrumenten de waterschappen zelf voor 'water en bodem sturend' kunnen inzetten. In het kader van de borging van de afspraken over 'water en bodem sturend' willen we samen met de waterschappen bespreken of en in welke mate we op een uniforme wijze de handreiking over een klimaatbestendige Waterschapsverordening willen toepassen. Daarnaast zetten we in op een goede positie van 'water en bodem sturend' in de Nota Ruimte, die voorjaar 2025 verwacht wordt, en de ruimtelijke arrangementen NOVEX.

Langetermijnstrategie: KNMI'23-klimaatscenario's en Kennisprogramma Zeespiegelstijging

Als waterschappen staan we voor een toekomstbestendige leefomgeving. Dat betekent nu al nadenken over wat een veranderend klimaat kan betekenen voor onze opgaven na 2050 en 2100. Maatregelen die we nu nemen werken lang door, ruimte wordt steeds schaarser en keuzes die we nu maken, kunnen ruimte laten voor toekomstige aanpassingen. Maar ze kunnen die ook juist onmogelijk maken. Daar moeten we ons nú bewust van zijn.

In 2024 en 2025 willen we met de waterschappen bepalen wat er voor de lange termijn nodig is en nu beginnen met het nemen van passende besluiten. Hiertoe bepalen we op basis van de nieuwe KNMI-klimaatscenario's de huidige (water)opgaven, ruimtelijke consequenties en de risico's/calamiteiten. En in de tweede fase van het Kennisprogramma Zeespiegelstijging brengen we de gevolgen van zeespiegelstijging voor de regionale watersystemen en waterkeringen beter in beeld. Het gaat dan onder meer om de gevolgen voor de waterveiligheid, wateroverlast, verzilting en het grondwater.

Waterveiligheid

Hoogwaterbeschermingsprogramma

In 2025 is besluitvorming voorzien over mogelijke aanpassing van de Waterwet. Ook komen er mogelijk nieuwe bestuurlijke afspraken waarin de kaders (incl. financiële middelen) voor het HWBP geregeld zijn. Doel is om het HWBP toekomstgericht te maken, om met de nieuwe kaders te zorgen dat in 2050 alle keringen aan de wettelijke norm voldoen. Om dat te bereiken werkt het Uniebureau met waterschappen en alliantiepartners aan een gezamenlijke taal, beeldvorming en alternatieven. We voeren bestuurlijke gesprekken om besluitvorming in de officiële gremia voor te bereiden. Zo gebruiken we de uitkomsten van de evaluaties Waterwet en subsidieregeling om het totaal van doelmatigheidsprikkels te verbeteren.

Tweede landelijke beoordelingsronde

We ondersteunen de waterschappen bij het opstarten van de tweede landelijke beoordelingsronde, werken mee om het belang van de waterschappen goed vertegenwoordigd te krijgen in de ontwikkeling van het beoordelings- en ontwerpinstrumentarium, en houden vinger aan de pols bij de ketenbenadering onder de zorgplicht. Daarnaast richten we de blik ver vooruit, aan de hand van bijvoorbeeld het Kennisprogramma Zeespiegelstijging.

Solidariteitsfinanciering muskusratten

Bij de besluitvorming over de Solidariteitsfinanciering Muskusratten door de ledenvergadering in 2022 is afgesproken om voorafgaande aan iedere stapsgewijze verhoging een evaluatie te houden. In 2025 zal de eerste evaluatie plaatsvinden.

Beverproblematiek

Graverij door bevers neemt hand over hand toe. Met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is gewerkt aan een landelijk beverprotocol; vanaf 2025 zullen de regionale beverprotocollen hierop gebaseerd worden. Met Stowa en enkele waterschappen zetten we in op de ontwikkeling van hoogwatervluchtplaatsen voor bevers in het rivierengebied. Met andere partners proberen we via het Kenniscentrum Bever op een duurzame wijze samen te leven met de bever door het delen van kennis en het bundelen van krachten.

Toekomstbestendige watersystemen

Landelijk Gebied

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is in het leven geroepen om de doelen op het gebied van stikstof/natuur, waterkwaliteit en klimaat in het landelijk gebied te bereiken. Het huidige kabinet heeft dit programma beëindigd. Op moment van schrijven wordt gewerkt aan een alternatief om toch een vorm van gebiedsgerichte aanpak in de lucht te houden, maar is nog niet helder hoe deze eruit zal zien.

Het kabinet heeft aangegeven de doelen hoe dan ook te willen behalen, en de 33 structurerende keuzes uit de 'water en bodem sturend'-beleidsbrief overeind te willen houden. Het landelijk gebied blijft voor de Unie een groot en belangrijk dossier. De waterschappen zien water als verbindende factor die voor de benodigde versnelling kan zorgen.

Naast stikstof is verdroging een van de grote oorzaken van de achteruitgang van de natuur. Het vergt veel inzet om de gewenste effecten ook in die gebiedsprocessen te laten landen. Met de waterschappen, het Rijk, medeoverheden en andere gebiedspartners willen we in 2025 meer prioriteit aan waterbeheermaatregelen geven, zodat we snel resultaten kunnen boeken op het gebied van natuurherstel en toekomstperspectief voor de landbouw.

Grondwaterbeheer

Door de toenemende droogte en de toename van het grondwatergebruik wordt het steeds belangrijker om als waterbeheerders goed zicht te hebben op de grondwatervoorraad en -onttrekkingen. Naar aanleiding van een motie in de Tweede Kamer zijn we met IenW in overleg over de zorgplicht rond grondwateronttrekkingen. Perceptiekosten spelen daarbij een rol. Het is belangrijk hoe we vraag naar en aanbod van water 'in balans' krijgen met een brede blik: naast onttrekkingen zijn infiltratie, sponswerking, toevoer van belang.

Ook willen we als vervolg op de Visie op Grondwater en de verkenning naar de governance rond grondwater in 2024, verder op zoek gaan naar draagvlak voor oplossingsrichtingen voor de organisatie van en samenwerking in het grondwaterbeheer. Daarnaast is het Rijk bezig met het programma Bodem, Ondergrond en Grondwater (onder de Omgevingswet). Voor de waterschappen kan hier beleid en regelgeving uit komen op het gebied van nationale reserves, grondwateronttrekkingen, governance, monitoring (o.a. early warning), een visie op duurzaam grondwaterbeheer en de uitwerking van de structurele (grond)waterkeuzes van 'water en bodem sturend'. We blijven meedenken bij de ontwikkeling van dit programma.

Droogte

Vanwege klimaatverandering wordt het weer in Nederland steeds extremer en neemt de kans op droogte in het voorjaar en in de zomer toe. Waterschappen voeren in het kader van het Deltaprogramma Zoetwater maatregelen uit om watertekorten, verzilting en verdroging tegen te gaan.

In 2025 worden afwegingen en keuzes gemaakt voor een toekomstbestendige strategie voor de zoetwatervoorziening en voor de derde fase maatregelenpakketten van het Deltaprogramma Zoetwater. Net als in voorgaande jaren neemt het Uniebureau ook in 2025 deel aan de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling en Droogte (LCW) om te adviseren over maatregelen bij (dreigende) watertekorten.

Wateroverlast

In lijn met de adviezen van de Beleidsstafel Wateroverlast en Hoogwater werken we samen met Stowa, IenW, de provincies en gemeenten aan de uitwerking van een meer risicogerichte benadering van wateroverlast. In 2024, 2025 en 2026 willen we op basis van uitgevoerde pilots en verkenningen een methodiek ontwikkelen voor een risicogerichte benadering van wateroverlast en een besluit nemen over een eventuele aanpassing van de huidige normering wateroverlast.

Gezonde bodem

In het kader van het Nationaal Programma Bodem en Ondergrond willen we met de waterschappen een visie op de bodem ontwikkelen. Ook zullen we samen met het Rijk en medeoverheden zorgen voor een uitvoerbare en uitlegbare EU-Richtlijn voor bodemmonitoring.

Invasieve soorten

In 2025 werkt de Unie onverminderd aan het bereiken van de gestelde doelen voor het terugdringen van de muskus- en beverratpopulatie. We zetten ons daartoe in voor de onderlinge samenwerking en de organisatie van de muskusrattenbestrijding.

De groeiende populatie rivierkreeften vormt een toenemend probleem bij het realiseren van de ecologische doelstellingen van de KRW. We zetten in op een

effectieve aanpak van het probleem in nauwe samenwerking met LVVN, IenW, IPO en andere betrokken partijen.

Natuur

De Gedragscode beheer en onderhoud (natuurbeschermingswetgeving) wordt herzien en omgezet naar de Omgevingswet. De Unie zet zich in voor een evenwichtige en uitvoerbare gedragscode, die in 2025 zo spoedig mogelijk in werking treedt. De huidige gedragscode loopt tot 1 januari 2025.

Door de strengere eisen van de RVO voor gedragscodes is de herziening van de gedragscode een ingewikkeld en langdurig proces gebleken. Het lukt niet om per 1 januari 2025 een goedgekeurde gedragscode te hebben. We brengen samen met de waterschappen de gevolgen van de nieuwe gedragscode voor het werk van de waterschappen in beeld en werken aan een oplossing voor de periode zonder gedragscode.

Daarnaast zetten we in op onderzoeken naar de effectiviteit van de habitatbenadering en klepelen, om een volgende actualisatie soepeler te kunnen laten verlopen. We leveren samen met de waterschappen inbreng in de evaluatie van het Reikwijdtedocument (incl. Maatregelencatalogus) van RVO die najaar 2024 start. Met als doel deze instrumenten – waarin de randvoorwaarden voor gedragscodes staan – uitvoerbaar te houden voor de waterschappen.

De Unie van Waterschappen is partner van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Naar verwachting is eind 2024 een geactualiseerd raamwerk gepresenteerd voor het opzetten van monitoring van biodiversiteit bij de waterschappen, met medewerking van Stowa. Daarna kunnen waterschappen zelf aan de slag met monitoring. Ook leggen wij vanuit het waterbeheer de verbinding met het Programma Natuur, de Agenda Natuurinclusief en de programma's Basiskwaliteit Natuur en Groenblauwe dooradering (LVVN), ter versterking van de gezamenlijke ambities.

Programma Vereniging en communicatie

Portefeuillehouder: Rogier van der Sande (Vereniging en Communicatie), Luzette Kroon (Educatie)

MT-lid: Willem Wensink

Activiteiten

Het programma Vereniging en Communicatie richt zich op de strategische positionering van (het werk van) de waterschappen in politiek-bestuurlijk Den Haag en de bevordering van de strategische discussie binnen de vereniging. Daarnaast willen we dat inwoners van Nederland beseffen dat veilig, schoon en voldoende water niet vanzelfsprekend zijn en dat het waterschapswerk daarvoor essentieel is.

Speerpunten 2025

- Samen met de andere overheden maken we afspraken over de uitwerking van het regeerprogramma van het nieuwe kabinet.
- In een bestuursprogramma worden de speerpunten van het Uniebestuur voor de komende periode neergelegd.
- We zetten ons in voor een vitale vereniging en geven het strategisch gesprek binnen de vereniging nader vorm en inhoud.
- We voeren de genomen besluiten uit na de besluitvorming in de ledenvergadering over de adviezen van de commissie Toekomstbestendige vereniging.
- We gaan aan de slag met de nieuwe landelijke communicatie- en educatiestrategie.
- We geven samen met de waterschappen vorm en inhoud aan het besluit van de ledenvergadering om de krachten te bundelen rond gezamenlijke publiekscommunicatie.
- We positioneren het belang van water en het werk van de waterschappen bij inwoners (algemeen publiek) en stakeholders.
- We innoveren en ontwikkelen onze communicatiemiddelen, waarbij we een nieuwe weg inslaan met ons tijdschrift Waterkracht.
- We gaan meer impact genereren via social media en meer monitoren op effect.

- We organiseren een jaarlijks Waterschapscongres.

In 2025 wordt voor dit programma een uitgave begroot van € 750.000. De grootte van het team is 17,4 FTE. De verwachte personeelslasten bedragen ca. € 2,2 miljoen.

	2025	2024
Tijdschrift en online platform Waterkracht	145.000	145.000
Educatie	25.000	25.000
Digitale media	20.000	23.000
Bestuurdersdagen	190.000	190.000
Lobby en Communicatie	370.000	380.000
Totaal	750.000	763.000

Toelichting

Overhedenoverleg en inzet regeerprogramma

De Unie van Waterschappen participeert in het Overhedenoverleg en zet zich samen met de andere koepels in bij de uitwerking van het regeerprogramma. We zetten ons in voor duidelijke en uitvoerbare afspraken over de (water)opgaven van het regeerakkoord.

Vitale vereniging en visie- en strategievorming

In 2025 wordt de ingezette koers om de strategische discussie binnen de vereniging te bevorderen voortgezet. Belangrijk speerpunt van het Uniebestuur is het meer permanent vormgeven van visie- en strategievorming binnen de vereniging. In 2025 wordt dat verder uitgewerkt – in vervolg op het strategietraject dat in 2022 en 2023 plaatsvond met hulp van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur – onder andere in de vorm van inhoudelijke strategische verkenningen. Ook via onder andere de zogeheten Steenwegsessies en Waterpoorten worden strategische thema's geagendeerd.

Toekomstbestendige vereniging

In oktober 2024 heeft de Ledenvergadering ingestemd met de voorstellen over de aanbevelingen van de commissie Toekomstbestendige vereniging (commissie-De Ridder). In 2025 wordt de implementatie daarvan verder voortgezet.

Met de start van een nieuwe Unievoorzitter per 1 januari wordt ook ingezet op een nieuw bestuursprogramma. Daarin zullen de speerpunten van het Uniebestuur voor de komende periode worden verwoord.

Waterschapscongres

In 2025 zal voor de tweede keer het Waterschapscongres worden georganiseerd. Het Uniebestuur vindt het belangrijk dat bestuurders van waterschappen elkaar ontmoeten en weten welke onderwerpen landelijk actueel zijn en welke positie ingenomen moet worden. Bedoeling is dat het Waterschapscongres op een centrale plaats in Nederland plaatsvindt en dat algemeen bestuursleden, dagelijks bestuursleden, voorzitters en directeuren elkaar rondom een actueel thema treffen, samen met mensen uit het voor ons relevante netwerk.

Goed gesprek met de waterschappen

Naast dat bestuurders van waterschappen elkaar treffen, vindt het Uniebestuur het belangrijk te weten wat er bij individuele waterschappen speelt. En dat bestuurders van waterschappen een goed beeld hebben van de Unie en het Uniewerk. Om die reden is het Uniebestuur in 2023 en 2024 met een roadshow langs alle algemene besturen van de waterschappen gegaan. Het Uniebestuur denkt na over hoe dit goede gesprek tussen waterschap en Uniebestuur meer structureel vorm te geven voor 2025 en de jaren erna.

Het Uniebestuur blijft de dagelijkse besturen van de waterschappen periodiek bezoeken. Naast het gesprek met het dagelijks bestuur over actuele (regionale) thema's vindt het Uniebestuur ook het werkbezoek in het betreffende waterschapsgebied belangrijk.

Positioneren van (het werk van) de waterschappen

Ook in 2025 willen we het werk van de waterschappen voor het voetlicht brengen door proactief persbeleid en de reguliere belangenbehartiging richting verschillende stakeholders in Den Haag en Brussel.

Op diverse thema's werken we hiervoor intensief samen met het Rijk, de VNG, het IPO en andere organisaties, zoals de Vewin. Zo organiseren we in dit verband het Bestuursdiner. Verder zijn Unie en Vewin in 2022 gestart met het organiseren van Waterpoorten: in Nieuwspoort gaan we met Kamerleden en andere stakeholders het gesprek aan over actuele en urgente thema's. Ook in 2025 organiseren we weer een aantal Waterpoorten.

Het zijn van een dienstverlenende en betrouwbare vereniging

Ook in 2025 staat het Uniebureau weer klaar om de vereniging te ondersteunen bij actuele vraagstukken en wordt er binnen de vereniging koers bepaald op voor de waterschappen belangrijke dossiers. Dit gebeurt via de ambtelijke themagroepen en werkgroepen. De besluiten worden genomen in de bestuurlijke commissies en in de ledenvergadering. Ook behartigt de Unie de belangen van de waterschappen in het politiek-bestuurlijke netwerk in Den Haag en Brussel.

Vergroten van waterbewustzijn en het werk van de waterschappen

Gezamenlijke publiekscommunicatie

In 2022 hebben de 21 waterschappen samen met de Unie nagedacht over een vervolg van de gezamenlijke publieksaanpak Waterbazen. In 2023 heeft nadere koersbepaling plaatsgevonden en heeft de Ledenvergadering besloten gezamenlijke publiekscommunicatie meer permanent vorm en inhoud te willen geven. In 2024 is dit besluit verder uitgewerkt met de waterschappen in een gezamenlijke publieksaanpak. De in 2024 gemaakte plannen krijgen in 2025 meer vorm en inhoud.

Actualiseren gezamenlijke communicatiestrategie

Samenhangend hiermee is in 2024 samen met de waterschappen de landelijke communicatiestrategie geactualiseerd. In 2025 gaan we aan de slag met de praktische uitwerking hiervan.

Doorontwikkelen en innoveren van communicatie-instrumenten en evenementen

In lijn met het communicatiebeleid van de Unie zetten we in op een goede mix van communicatiemiddelen. Denk aan:

- Een digitale nieuwsbrief, meerdere keren per week, voor een brede doelgroep (waterschappen, politiek en bestuurlijk netwerk, geïnteresseerden);
- Verenigingsevenementen, zoals het Waterschapscongres, de strategische Tweedaagse en Steenwegsessies (debatavonden over actuele thema's);
- Lobbyevenementen, zoals de Waterpoort en werkbezoeken voor Kamerleden;
- Extra inzet op digitale en (audio)visuele communicatie, via kanalen als <https://www.unievanwaterschappen.nl>, <https://waterschappen.nl> en op social media;
- Extra inzet op monitoring van onze omgeving, van media-exposure en het effect van onze (online) communicatie.

Magazine Waterkracht

Vier keer per jaar valt het magazine voorheen Het Waterschap en sinds september 2024 Waterkracht, geprint en digitaal op de mat van de abonnees. In 2024 is de Unie samen met een nieuwe vormgever gestart met een nieuwe, eigentijdse vorm van het blad. We willen Waterkracht nadrukkelijker positioneren als hét verenigingsblad. Daarnaast willen we meer inzetten op het online ontsluiten van de artikelen in het blad en de verbinding met onze andere communicatiemiddelen. Op die manier willen we de communicatiepotentie van de artikelen in het blad beter benutten.

Stimuleren van educatieactiviteiten

De wateruitdagingen zijn landelijk en wereldwijd, dus die gaan we gezamenlijk te lijf. Dit doen we onder meer door te vertellen waar we dagelijks zo hard aan werken:

veilig, schoon en voldoende water. Ook jongeren zijn daarbij een belangrijke doelgroep.

In 2024 ontwikkelden we samen met de waterschappen een nieuwe landelijke educatiestrategie. De strategie faciliteert de waterschappen om meer samen te werken, om educatiemiddelen te delen en ontwikkelen, hierover gezamenlijk te communiceren naar het onderwijs en samen te evalueren. Deze strategie vormt de basis van regionale uitwerking bij de waterschappen.

Om jongeren bewust te maken van het belang van waterbeheer en de waterschappen, werkt de Unie samen met partners in het onderwijs, zoals de vakorganisaties van aardrijkskunde- en biologiedocenten. Daarnaast ondersteunt de Unie het Jeugdwaterschap in hun contacten met jongeren, via het geven van gastlessen en de inzet van social media. Een flink aantal waterschappen werkt met jeugdbestuurder. Er zijn ook waterschappen die een jongerenpanel in het leven hebben geroepen.

Team Bestuurlijk Juridische zaken

Portefeuillehouders: Rogier van der Sande (Omgevingswet) en Vincent Lokin (Omgevingswet/DSO en overkoepelende juridische zaken)

MT-lid: Willem Wensink

Activiteiten

Het team Bestuurlijk-Juridische Zaken (BJZ) beïnvloedt Europees en landelijk beleid op de relevante dossiers en ondersteunt de waterschappen bij de implementatie van nieuw beleid en regelgeving. Voor dit programma ligt de focus op wet- en regelgeving.

Speerpunten 2025

- Wijzigingen van de Waterschapswet en de Kieswet;
- Wijzigingen van de Omgevingswet;
- Juridische verankering van het principe water en bodem sturend voor ruimtelijke planprocessen en het watersysteembeheer;
- Actualisatie van de gedragscode Flora en fauna voor waterschappen;
- De totstandkoming en implementatie van wet- en regelgeving voor digitalisering en digitale transformatie;
- Juridische ondersteuning van de andere programma's van de Unie, bijvoorbeeld op het gebied van waterkwaliteit/Kaderrichtlijn Water.

In 2025 wordt voor dit onderdeel een uitgave begroot van € 40.000. De grootte van het team is 3,9 FTE. De verwachte personeelslasten bedragen ca. €500.000.

	2025	2024
Wet- en regelgeving	40.000	35.000

Toelichting

Team BJZ richt zich op de belangenbehartiging bij de totstandkoming van voor de waterschappen relevante wet- en regelgeving. Daarvoor is afstemming en samenwerking met beleidsmedewerkers binnen de Unie en met juristen van de waterschappen van cruciaal belang. Dat geldt zowel aan de 'voorkant' van wetgevingstrajecten als daarna. Ten behoeve van een goede implementatie van wet- en regelgeving worden door de Unie modellen, richtlijnen en handreikingen opgesteld. Hierbij worden beleidsmedewerkers en juristen van de waterschappen, waar nodig, betrokken. Daarnaast is team BJZ voor de waterschappen een juridische vraagbaak.

Ten behoeve van verdere kennisdeling en -uitwisseling organiseert team BJZ ieder jaar een aantal bestuurlijk-juridische netwerkdagen en fiscalistendagen voor waterschappers.

Inwerkingtreding Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Aan deze stelselherziening is een ruime periode van voorbereiding voorafgegaan. Na inwerkingtreding zijn er de nodige juridische praktijkvragen die we samen met het Informatiepunt Leefomgeving proberen te beantwoorden. Verder is voor specifieke vraagstukken reparatiewetgeving nodig, waar de Unie in samenspraak met de waterschappen op zal aandringen en/of over zal meedenken.

Daarnaast zal de omgevingswetgeving verder doorontwikkeld worden. Dat geldt met name voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De Unie zal hier intensief over meedenken en aan meewerken. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet komt er voor de Unie een extra structurele taak bij met het verder op orde houden van de Omgevingswet en het bijbehorende DSO.

Overige speerpunten

Voor 2025 richt team BJZ zich verder op de volgende dossiers:

- Wijzigingen Waterschapswet en de Kieswet naar aanleiding van de waterschapsverkiezingen van 2023;
- Juridische verankering van het principe water en bodem sturend bij ruimtelijke planprocessen en het watersysteembeheer;
- Actualisatie van de gedragscode Flora en fauna voor waterschappen;
- Diverse Europese richtlijnen en verordeningen, zoals de bodemrichtlijn;
- Totstandkoming en implementatie wet- en regelgeving digitalisering en digitale transformatie.

Programma Moderne Overheid

Portefeuillehouders: Vincent Lokin (digitale overheid en transformatie, duurzaam opdrachtgeverschap, samenwerken met de markt, financiën, Omgevingswet en belastingen) en Rogier van der Sande (crisisbeheersing en rechtspositie bestuurders)

MT-lid: Marianne Krug

Activiteiten

Het programma Moderne Overheid beïnvloedt Europees en landelijk beleid op het terrein van financiën, fiscale zaken, digitalisering en digitale transformatie, Omgevingswet, duurzaam opdrachtgeverschap en crisisbeheersing. Het programma ondersteunt de waterschappen in het zijn van een transparante overheid.

Speerpunten 2025

Het aanpassen van het belastingstelsel

We zetten ons in voor het oplossen van de urgente knelpunten uit het belastingstelsel met nieuwe wetgeving en het implementeren van deze wetgeving door de waterschappen. We denken samen met het ministerie van IenW na over een toekomstbestendige bekostiging van het waterbeheer in Nederland.

Duurzaam en professioneel opdrachtgeven en inkopen

Met de Strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen werken we aan het streven naar klimaatneutraal en circulair werken in projecten en programma's van waterschappen met schoon en emissieloos materieel. Met het opstellen van nieuw uniform inkoopbeleid kunnen waterschappen de markt als één sector benaderen.

Digitale transformatie

Samen met het Waterschapshuis, Stowa en de waterschappen werken we aan het uitwerken en uitdragen van de Vaarkaat “Digitaal op Koers”, de bestuurlijke visie op de digitale transformatie bij de waterschappen. Ook is er blijvend aandacht voor informatieveiligheid en de ontwikkelingen rond Artificiële Intelligentie (AI).

In 2025 worden voor dit programma uitgaven van €500.000,- begroot. De grootte van het team is 17,3 FTE. De verwachte personeelslasten bedragen €2,2 miljoen

	2025	2024
Financiën (incl. belastingstelsel)	90.000	90.000
Bedrijfsvergelijkingen	260.000	260.000
Duurzaam opdrachtgeverschap	80.000	80.000
Crisisbeheersing	25.000	25.000
Digitalisering en digitale transformatie	20.000	150.000
Fiscale wetgeving en beleid	25.000	25.000
Totaal	500.000	630.000

Toelichting

Een nieuw belastingstelsel

In december 2020 hebben de waterschappen voorstellen gedaan voor het aanpassen van hun belastingstelsel en aangedrongen op een snelle behandeling in de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel is in 2024 aangenomen en in het Staatsblad gepubliceerd. Het treedt per 1 januari 2026 in werking. In 2025 stelt de Unie de laatste ondersteunende producten beschikbaar voor de implementatie van het wetsvoorstel door de waterschappen, waaronder modelverordeningen en diverse handreikingen. Daarnaast participeert de Unie in het traject van het ministerie van IenW dat zich richt op de toekomstbestendige bekostiging van het waterbeheer op langere termijn, zodat het belastingstelsel blijvend aansluit bij de veranderende omgeving en de wensen die daaruit voortvloeien.

Waterschappen als duurzame, publieke opdrachtgever en inkoper

In 2025 richten we ons in het kader van afspraken in het Klimaatakkoord, het Grondstoffenakkoord en andere duurzaamheidsafspraken zoals het Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen op het versterken van de rol van waterschappen als duurzame opdrachtgevers en inkopers door:

1. Het ontwikkelen van het duurzaam opdrachtgeverschap binnen waterschappen door het ondersteunen van de waterschappen bij het implementeren van de gezamenlijke strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen (DOW) door het samen met de waterschappen opgestelde ondersteuningsprogramma.
2. Het ondersteunen van de waterschappen bij het implementeren van de afspraken die zijn gemaakt rondom het schoon en emissieloos bouwen van klimaatneutrale en circulaire infrastructuur.
3. Het verder verbeteren van de samenwerking in de waterschapsmarkt bij het realiseren van de maatschappelijke opgaven van de waterschappen.
4. Het met één gezicht benaderen van de markt door te kiezen voor een gezamenlijk, uniform inkoopbeleid.

Digitalisering en digitale transformatie

In 2024 was eenmalig €130.000 budget toegekend voor de ontwikkeling en implementatie van de Digitale Vaarkaart. Nu dit is ontwikkeld is dit extra budget er voor 2025 niet meer. In 2025 ligt onze focus op het verder uitwerken en uitdragen van de Vaarkaart (visie op digitale transformatie). Hierbij richten we ons op het uitwerken van de vijf hoofdthema's uit de Vaarkaart:

- getransformeerd waterschap (zoals digitaal leiderschap);
- de meerwaarde van data (zoals data, AI en ethiek);
- betrouwbaar waterschap (zoals informatieveiligheid en privacy);
- uniforme sector (zoals wet- en regelgeving);
- toekomstbestendige sector (zoals informatiehuishouding).

Om de Vaarkaart verder uit te werken en uit te dragen, werken we onder meer aan een sectorbrede datastrategie, een monitoringssystematiek voor de digitale transformatie en verschillende kaders en handreikingen op het gebied van bijvoorbeeld AI en Documentaire Informatie Voorziening. De activiteiten vinden plaats in nauwe samenwerking met het Waterschapshuis. Bij veel van de activiteiten betrekken we relevante experts van de waterschappen. Daarnaast moet er diverse wet- en regelgeving in 2025 geïmplementeerd worden, zoals onder andere de AI-Act, het Algoritmeregister, de NIS2 en de CER.

Financiën van de waterschappen

Om hun taken goed te kunnen uitvoeren hebben de waterschappen voldoende

financiële ruimte nodig. Hiervoor is het belangrijk dat de waterschappen niet worden belemmerd door financiële en fiscale regelgeving. In 2025 zetten we ons hier samen met IPO en VNG voor in. Andere speerpunten in 2025 zijn de verdere invoering van de nieuwe verslaggevingsregels voor waterschappen, en de ondersteuning van de waterschappen bij de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door de dagelijkse besturen.

Voor een goede uitvoering van de waterschaptaken is een gezonde financiële positie evident. De financiële positie van de waterschappen heeft zich in de afgelopen jaren gemiddeld goed ontwikkeld. De combinatie van de kostenstijgingen en oplopende rente die zich sinds 2022 voordoen en de nog steeds groeiende opgaven vragen wel om extra alertheid met betrekking tot de financiële positie. Voor de Unie is dit aanleiding om het ambtelijke en bestuurlijke gesprek met de waterschappen over hun financiële positie dat in 2024 is gestart in 2025 voort te zetten en te intensiveren.

Rechtspositie bestuurders

De Unie vervult een faciliterende en ondersteunende rol richting de belangenverenigingen van bestuurders van waterschappen: de vereniging van voorzitters van de waterschappen (KVV), de vereniging van DB-leden van waterschappen (VBDW) en de vereniging van AB-leden van waterschappen (VWB). Daarnaast ondersteunen we deze belangenverenigingen op het gebied van de rechtspositie en pensioenen van waterschapsbestuurders.

In 2028 zullen de pensioenen van (voormalige) dagelijks bestuurders op grond van de Wet toekomst pensioenen ondergebracht worden bij een pensioenfonds. De Unie is samen met IPO en VNG intensief betrokken bij de voorbereidingen.

Bedrijfsvergelijkingen

Jaarlijks voert de Unie bedrijfsvergelijkingen uit met alle waterschappen. Dit doen we om verbetermogelijkheden in kaart te brengen en van elkaar te leren en om de omgeving over het werk en de prestaties van de waterschappen te informeren. Naast de jaarlijkse Waterschapsspiegeluitvraag en het continue verbetertraject van de WAVES-databank, voeren we in 2025 de verdiepende bedrijfsvergelijking zuiveringsbeheer (BVZ) uit.

In 2025 willen we de resultaten van de bedrijfsvergelijkingen nog meer inzetten als basis voor een goed gesprek binnen en tussen de waterschappen. De bedrijfsvergelijkingen vormen hiernaast een belangrijke basis voor de bijdrage van de waterschappen aan verschillende jaarlijkse verantwoordingsrapportages. Een voorbeeld hiervan is De Staat van Ons Water, die de minister van IenW mede namens alle waterpartners in mei aan de Tweede Kamer aanbiedt.

In 2025 herijken we de missie en visie van de bedrijfsvergelijkingen, opdat ze blijven passen bij wat de huidige tijd van ons vraagt.

Crisisbeheersing

In 2025 geven we uitvoering aan de visie crisisbeheersing 2030, en werken wij o.a. via de activiteiten van de stuurgroep management watercrises en overstromingen (SMWO) verder aan het verbeteren en regisseren van de samenwerking tussen landelijke crisispartners en de individuele waterschappen.

Ook faciliteren we de gecoördineerde besluitvorming en ondersteunen we bij gezamenlijk optreden van de waterschappen tijdens crises. In 2025 zetten we in op versterking van onder meer de crisisorganisatie van de Unie en het waterschapshulpteam, en op blijvende en verbeterde samenwerking met onder andere Rijkswaterstaat, defensie en het Water Management Centrum Nederland (WMCN). Dit doen we onder andere door intensiever op te leiden, te trainen en te oefenen. We zijn actief betrokken bij ontwikkelingen op Rijksniveau zoals onder andere de tweede tranche van het vervolgtraject van de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's.

Fiscale wetgeving en beleid

In 2025 organiseren we minimaal twee keer een landelijk overleg over belastingen voor alle waterschappen om kenniswisseling te bevorderen en alle waterschappen te informeren over de laatste stand van zaken rondom fiscale wetgeving en beleid. In 2025 wordt fiscale kennis ingezet in het traject van toekomstbestendige bekostiging van het waterbeheer. Ook wordt gelobbyd rondom nieuwe en bestaande wet- en regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van kwijtschelding, en voor een lagere financiële bijdrage van de waterschappen aan de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ).

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Unie zet samen met het Rijk, IPO en VNG echter nog in op verdere stelselherziening en het realiseren van de verbeterdoelen van de wet. De Unie zet in op het ondersteunen van de waterschappen door in te zetten op de volgende onderwerpen:

- Beleid en regelgeving
 - o Waterschappen ondersteunen bij het vormgeven van beleidsdocumenten met behulp van de Omgevingswet en het DSO, bv. het waterbeheerprogramma.
 - o De impact van regelgeving van derden beoordelen op effecten voor het DSO en de waterschappen en voorstellen doen deze impact te mitigeren.

- Wanneer er voldoende meerwaarde is, aanvullende informatie toevoegen in het DSO, bv. onderhoudslegger, peilbesluit of overige informatie.
- Techniek en dienstverlening
 - Ophalen wensen en eisen van waterschappen voor de verdere ontwikkeling van het DSO en deze in overleg met de bestuurlijke partners prioriteren voor realisatie.
 - Impact bepalen van ontwikkelingen van het DSO op de waterschappen en hun dienstverlening.
 - Voorstellen doen voor het verbeteren van de dienstverlening van waterschappen via het DSO, bijvoorbeeld gebruiksvriendelijkheid.
- Mensen en middelen
 - Afstemmen via landelijke gremia over ontwikkelingen, waaronder een voor waterschappen werkbare besturing van het DSO.
 - Kennisdeling en samenwerking faciliteren tussen waterschappen onderling. Bijvoorbeeld instandhouding PIO, kennisnetwerk regelanalisten, etc.
 - Doelen en middelen van het beheer van het DSO in overeenstemming met elkaar brengen en houden vanuit het perspectief van de waterschappen.

Overige speerpunten

- Uitwerking Regeerprogramma
- Financiën Hoogwaterbeschermingsprogramma
- Financiën Omgevingswet
- Herziening BBP-structuur

Programma Waterkwaliteit, Duurzaamheid & Internationaal

Portefeuillehouders: Sander Mager (Waterkwaliteit, Circulaire economie en Waterketen), Erik den Hertog (Klimaat en Energie), Luzette Kroon (Internationaal en Innovatie)

MT-lid: Gritta Nottelman (a.i.)

Activiteiten

Het programma Waterkwaliteit, Duurzaamheid en Internationaal (WDI) staat voor schoner, duurzamer en innovatiever waterbeheer in Nederland en daarbuiten. We helpen waterschappen hun gezamenlijke doelen te realiseren. We doen dit door:

- Het signaleren en beïnvloeden van beleid in Nederland en Europa;
- De leden te faciliteren door o.a. kansen bloot te leggen, belemmeringen voor ze weg te nemen, informatie te delen en coalities te sluiten;
- Te communiceren en etaleren over onze voortgang en innovaties en kennisuitwisseling te stimuleren;
- We zijn actief in (internationale) netwerken en de coördinatie van het werk van de waterschappen in het buitenland.

Speerpunten 2025

- We houden ambtelijk en bestuurlijk koers in de verbetering van de waterkwaliteit, we brengen de waterschappen in positie om hun werk goed of nog beter te doen, en goede afspraken te maken met alle partners.
- We verbeteren de chemische kwaliteit van het water via bronaanpak. We gaan, samen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en onze ketenpartners, op zoek naar sectoraal handelingsperspectief.
- Onze inzet is gericht op nagenoeg geen agrarische emissies in oppervlaktewater en op de zorg nieuwe wetgeving op het gebied van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, bij te laten dragen aan de verbetering van de waterkwaliteit.

- We voeren de visie op de waterketen uit. We voeren het gesprek over een mogelijk gezamenlijk investeringsprogramma in de RWZI's en komen tot een gezamenlijke onderzoeks- en ontwikkelagenda.
- We starten de voorbereiding van de opvolger van het huidige Robuust plan slibeindverwerking, het Robuust plan 2.0.
- We ondersteunen de waterschappen de ambities te realiseren op weg naar Klimaatneutraliteit.
- We geven inhoud aan het verhaal van de circulaire waterschappen.
- Wij versterken de innovatiekracht van de waterschappen over de volle linie van het waterbeheer.
- We professionaliseren het internationale werk van de waterschappen, met meer impact. We stimuleren de zichtbaarheid van het internationale werk als onderdeel van het reguliere werk van de waterschappen in het vinden van oplossingen voor de eigen wateropgave.

In 2025 worden voor dit programma uitgaven van €450.000,- begroot. De grootte van het team is 17,3 fte. De verwachte personeelslasten bedragen €2,5 miljoen.

	2025	2024
Internationaal	60.000	80.000
Innovatie	65.000	65.000
Duurzaamheid - Energie en klimaat	80.000	100.000
Circulair	80.000	90.000
Waterkwaliteit	80.000	100.000
Waterketen	80.000	100.000
Programma zaken	5.000	5.000
Totaal	450.000	540.000

Toelichting

Waterkwaliteit

Ook in 2025 bepalen de acties die voortvloeien uit het in 2023 opgezette programma Kaderrichtlijn Water-impuls (KRW) voor een belangrijk deel de inzet van de Unie. Met het naderen van de deadlines voor de KRW neemt de politieke druk op dit onderwerp toe. De Europese Commissie heeft voorbereidingen getroffen voor een inbreukprocedure. Steeds meer partijen, waaronder Inspectie Leefomgeving en

Transport (ILT), hebben aangekondigd zich actief met de realisatie van de KRW-doelen te zullen bemoeien. Een kernrol voor de Unie is om ambtelijk en bestuurlijk koers te houden, de waterschappen hierbij in positie te brengen om hun werk goed of nog beter te doen, en goede afspraken te maken met alle partners. We zoeken daarbij steeds de samenwerking met de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) en andere kennispartners. Daarnaast vragen publieksvoorlichting en inbreng in de besluitvorming in Den Haag en Brussel continu aandacht. Wat gaan we hiervoor doen?

- We gaan werken aan een versterking van de uitvoering van Vergunning-, Toezicht- en Handhavingstaken (VTH). We zullen binnen de Unie met kennispartners criteria ontwikkelen voor KRW-*proof* vergunningen.
- We zijn actief betrokken bij de modernisering van de manier waarop de KRW-toestand in beeld wordt gebracht.
- We zetten in op bronaanpak om de chemische kwaliteit van het water te verbeteren. We gaan, samen met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en onze ketenpartners, op zoek naar handelingsperspectief. Omdat we veronderstellen dat dat perspectief per sector verschilt beperken we ons eerst tot een aantal sectoren. Denk aan: tuincentra, kappersbranche en schoonmaakartikelen. We zetten de ketenaanpak medicijnresten voort.
- Waterkwaliteit en waterhuishouding gaan hand in hand, ook binnen de Unie. Denk aan de impact van droogte en inrichting en beheer van het watersysteem op de ecologische toestand. We stellen een strategie op hoe waterschappen met recreatie omgaan in relatie tot waterkwaliteit. Een concreet onderdeel daarvan is een aanpak Blauwalgenvrij zwemmen, en participatie in Swimmable Cities.
- Onze inzet is gericht op nagenoeg geen agrarische emissies in oppervlaktewater. Waterbeleid en landbouwbeleid dienen goed verbonden te zijn en nieuwe wetgeving op het gebied van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit.
- We onderzoeken welke mogelijkheden er zijn of welke randvoorwaarden nodig zijn om op een andere manier dan generieke wetgeving tot een verbetering van de waterkwaliteit te komen. Doelsturing kan daarvan een voorbeeld zijn.
- We ondersteunen de waterschappen bij de uitvoering van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.

Waterketen

De activiteiten in de waterketen rond energie en klimaat, circulariteit, duurzaam aanbesteden en waterkwaliteitsaspecten bezien we in samenhang. De vorming van de visie op de waterketen in 2024 is daarin een belangrijke stap geweest. Naar alle waarschijnlijkheid wordt de visie eind 2024 vastgesteld. In 2025 gaan we van start met de uitvoering van de visie op de waterketen. Hoe ziet die uitvoering eruit?

- Onderdeel van de visie is implementatie van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater (geschatte investeringskosten 5 miljard euro) inclusief de Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. We voeren het gesprek over een mogelijk gezamenlijk investeringsprogramma voor de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's). We onderzoeken of de manier van aanbesteding, standaardisering en samenwerking met marktpartijen kan leiden tot een duurzame implementatie van de Richtlijn.
- Een ander onderdeel is de vorming van een ontwikkelagenda, samen met o.a. STOWA en Rioned waarin we meer gestructureerd dan nu toewerken naar de langetermijntoekomstbeelden voor de waterketen. Te denken is aan de veelbelovende projecten rond grijswaterbehandeling, de rwzi van de toekomst, hergebruik effluent en een langetermijnvisie op verwerking zuiveringsslib. Als die ontwikkelagenda er komt, dan zal dat niet kunnen zonder budget daarvoor vrij te maken. Daarover zal separaat besluitvorming plaatsvinden.

Welke andere waterketen activiteiten staan op de rol?

- Daarnaast stellen we in 2025 binnen de vereniging heldere criteria vast voor de toetsing van effluent van rwzi's aan de KRW-doelen (aanpassing handboek emissie-immissietoets). De regie op die aanpassing ligt bij het ministerie.
- We continueren de intensieve afstemming met onze Europese partners via European Federation of National Associations of Water Services (EurEau).
- In 2025 zal de vereniging voor de incidentencapaciteit zuiveringsslib een besluit moeten nemen over het al dan niet verlengen van de contracten met de huurlocaties in Groningen (Indaver) en Beverwijk (DICO). Daarvoor maken we gebruik van de monitor over de periode 2022-2023 en de (tussen)evaluatie van het Robuust plan slibeindverwerking in de periode 2021-2025. Is samenwerking met de Regiegroep slib en de Taskforce slib van de Vereniging van Zuiveringsbeheerders (VvZB) zal de voorbereiding starten van de opvolger van het huidige Robuust plan slibeindverwerking, het Robuust plan 2.0.
- Begin 2025 zal de kwartiermaker voor de verbreding van de inzet van de Nationale Rioolwatersurveillance (NRS) de bevindingen over de afgelopen periode presenteren. Of en op welke wijze het NRS een vervolg krijgt na 2025 zal nog besloten moeten worden. De kosten voor een eventuele verbreding van het NRS voor inzet op waterkwaliteit hangen af van te kiezen stoffen en daden die de waterschappen willen en moeten doen om de waterkwaliteit te verbeteren. De kosten voor het NRS vallen nu nog buiten de Uniebegroting omdat deze door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) worden vergoed. Het is, gezien de ambitie om te verbreden, onzeker of dat zo zal blijven.
- In 2025 zal er meer zicht komen op de kosten die waterschappen moeten maken voor de uitvoering van de nieuwe Europese richtlijnen: Network and Information Security directive (NIS2) (digitale veiligheid) en de Critical Entities Resilience Directive (CER) (fysieke veiligheid) voor het beschermen

van het proces afvalwater. Er wordt ook opnieuw beoordeeld of het proces afvalwater en dus het zuiveringsbeheer vitaal zal worden verklaard. De Unie heeft inmiddels aan de betrokken ministeries (IenW, Justitie en Veiligheid (JenV) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)) gevraagd om een Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO). Het is niet duidelijk of en hoeveel middelen van het Rijk voor de uitvoering beschikbaar komen en of de implementatie om een aanvullende inzet vanuit de Unie zal vragen.

Duurzaamheid: Energie en Klimaatneutraal

De basis voor het beleid op het domein van Klimaat & Energie is vastgelegd in de Strategische Unievisie 'Op weg naar Klimaatneutraliteit'. Voor de uitvoering van dit beleid is een Ondersteuningsprogramma Klimaatneutraal ingericht (looptijd 3-4 jaar), dat in 2024 is gestart en in 2025 verder wordt uitgerold. In 2025 wordt daarnaast verder invulling gegeven aan nieuwe interbestuurlijke afspraken tussen Rijk en decentrale overheden met het nieuwe kabinet. Daarbij staat het Nationale Plan Energiesysteem centraal en wordt een nieuwe governancestructuur ingericht, waarbij het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES), het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW) en de energieboards tegen het licht worden gehouden in relatie tot o.a. netcongestie en smart energiehubs.

Begin 2024 verstrekte het ministerie van Economische Zaken een subsidie als bijdrage voor dit programma en is de kwartiermakersfase afgerond. Deze subsidie bedraagt totaal 12 miljoen euro over de periode 2024 t/m 2027. Van dit subsidiebedrag gaat ongeveer de helft naar de Unie voor de ondersteuning van de versnelling op o.a. groen gas, aquathermie, waterstof, netcongestie en energiehubs, energiebesparing, lachgas en methaan. De andere helft gaat rechtstreeks naar de waterschappen bij wijze van cofinanciering voor de aanschaf van sensoren voor de meting van lachgas. Er is een nauwe samenwerking in dit programma met de Vereniging van Zuiveringsbeheerders (VvZB), de Energie en Grondstoffenfabriek (EFGF) en de STOWA.

2025 staat in het teken van:

- De verdere uitrol van het ondersteuningsprogramma met inzet van praktijkleergemeenschappen voor de hiervoor genoemde thema's met producten als handreikingen, technisch en juridische onderzoeken. Daarnaast vindt ondersteuning en kennisuitwisseling plaats van vele tientallen projecten voor de hiervoor genoemde thema's. De kosten hiervan worden gedekt uit de subsidie.
- De doorgaande lobby in Den Haag over Klimaat & Energie op wetgeving en beleid met deelname aan bestuurlijke overleggen en programma's (o.a. NPRES) en het maken van nieuwe interbestuurlijke afspraken. Het gaat daarbij om inhoudelijke en financiële kwesties, maar ook om bevoegdheden. Het strategisch partnerschap tussen de Unie en het Rijk dat we begin 2024 hebben gesloten speelt daarbij een rol.

- Daarnaast is er aandacht voor de jaarlijkse Klimaatmonitor en organisatie van evenementen. Ook wordt dit jaar uitvoering gegeven aan nieuwe initiatieven zoals de verwachte netcongestiedeel.

Duurzaamheid: Circulair

Circulair werken is noodzakelijk om ons waterbeheer ook in de toekomst volhoudbaar en betaalbaar te houden. Voor de renovatie en vernieuwing van onder meer onze rwzi's, gemalen en dijkversterkingen zijn de komende jaren veel grondstoffen nodig. We zetten in op vermindering van ons grondstoffengebruik en we stimuleren hergebruik. Hierdoor maken we ons minder afhankelijk van internationale schaarste, stijgende grondstofprijzen en langere leveringstijden. Daarnaast levert de circulaire economie een belangrijke bijdrage aan andere landelijke opgaven, zoals het klimaatbeleid en vermindering van milieuverontreiniging.

De Unie van Waterschappen ziet erop toe dat gemaakte afspraken worden nagekomen. Enerzijds door belemmeringen weg te nemen en in Den Haag en Brussel aandacht te vragen voor de juiste stimulerende maatregelen. Anderzijds door waterschappen te ondersteunen bij het concreet en uitvoerbaar maken van circulaire economie binnen het dagelijkse werk. Dit doen we in samenwerking met STOWA en via de vijf ontwikkelijnen van strategische visie "Het verhaal van de circulaire waterschappen".

- De Unie ondersteunt de waterschappen bij de ontwikkeling van circulair assetmanagement. We zetten in op het concreet en uitvoerbaar maken van doelen, maar ook het coördineren van trajecten als Klimaatneutraal en Circulair Assetmanagement en Opdrachtgeverschap (KCAO), de werkgroep materialenpaspoorten en materialenmarktplaatsen.
- Terugwinnen van energie en grondstoffen via de EFGF: agenderen van belemmerende wetgeving in Den Haag en Brussel en bijdragen aan een versnelling van de terugwinning in samenwerking met de markt.
- Kennisdelen en vaardigheden ontwikkelen op het gebied van systeemverandering (transitiemanagement) en gedragsverandering.
- Samenwerking in de regio en met het Rijk, bijvoorbeeld door bij te dragen aan de ontwikkeling van Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur (KCI), de actualisatie van het Nationale Programma Circulaire Economie (NPCE) en het Plan van Aanpak Krachtenbundeling. Hierin worden langs zes thema's afspraken tussen overheden gemaakt om de circulaire economie te versterken (inkoop, circulair en ruimte, Vergunning Toezicht en Handhaving (VTH) en wetgeving, het Midden- en kleinbedrijf, de kennisdeling en de ketens).
- Ontwikkelen van een monitor voor circulaire economie in samenhang met de Klimaatmonitor Waterschappen en bestaande data- en informatiesystemen binnen de waterschappen.

- We starten het gesprek over een strategie op het gebied van Chemie en Circulariteit. Vanuit Europa is een Circular Economy Act aangekondigd en een Chemische Industripakket dat de Europese Verordening REACH over de productie van en handel in chemische stoffen moet versimpelen. REACH staat voor: Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen. Hierbij is er ook aandacht voor persistente stoffen als Per- en polyfluoralkylstoffen (PFAS).

Innovatie

Wij willen de innovatiekracht van de waterschappen over de volle linie versterken. Dit doen we door kansen en belemmeringen om nog innovatiever te worden te delen, te agenderen en bespreekbaar te maken. De Unie neemt een ambassadeursrol aan door gedeelde innovatie uitdagingen van waterschappen te bundelen en te koppelen aan zowel vragen vanuit als ontwikkelingen bij derden (markt en kennisinstellingen). We willen de positie van de waterschappen als innovatieve overheid zowel op het nationale als internationale speelveld verder verbeteren.

Onze focus voor 2025:

- We halen belemmeringen voor innovatie op en agenderen deze op de juiste plekken en zorgen dat ze worden opgelost.
- We willen de mogelijkheden vergroten om innovaties breder binnen waterschappen op te schalen. Hiervoor verkennen we ook op welke wijze de Unie dit samen met Het Waterschapshuis (HWH) en STOWA kan ondersteunen.
- We inventariseren welke lange termijnuitdagingen vertaald kunnen worden naar gedeelde innovatie opgaven en nieuwe samenwerkingsverbanden (waterschap, kennis, markt).
- We verkennen wat er nodig is om (bestaande) financieringsmogelijkheden in te zetten op bovengenoemde punten.

Internationaal - Dutch Water Authorities

De internationale inzet van de 21 waterschappen en de Unie vindt plaats onder de gezamenlijke naam Dutch Water Authorities (DWA). De waterschappen werken internationaal samen aan oplossingen voor uitdagingen in het waterbeheer, ook in Nederland. DWA streeft ernaar het internationale werk van de waterschappen professioneler te maken, met meer impact en dat het internationale werk gezien wordt als onderdeel van het reguliere werk van de waterschappen in het vinden van oplossingen voor de eigen wateropgave. De vier pijlers waarin dit tot uiting komt, zijn verwoord in de Visie DWA 2030, die wordt getrokken door de Werkgroep Implementatie Visie DWA 2030 (WIV), onder voortouw van de Unie.

In 2024 zijn deze pijlers verder uitgewerkt en voor 2025 ligt de nadruk op:

- *Kennis* – Vanuit DWA leggen we een sterkere nadruk op leren uit het buitenland, waarvoor de basis ligt in de DWA Kennisagenda. De pijlers van deze agenda bestaan voornamelijk uit de thema's Floods, Droughts, Urban Systems, Water Quality, Circularity and Sustainability. In 2025 wordt verder gewerkt aan het verkennen van de bestaande Nederlandse en Europese netwerken en het leggen van de verbinding hiertussen. Het doel is vanuit die groeiende relatie, de inhoudelijke samenwerking verder uit te bouwen.
- *Europa* - De Nederlandse waterschappen oefenen invloed uit op Europese wetgeving en beleidsprocessen via het gezamenlijke lobbybureau met de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin) in Brussel, Bureau Brussel. Een deel van die lobby gebeurt via Europese koepelorganisaties, waarbij kennissamenwerking een spilfunctie is. De koepels waar we lid van zijn: zijn
 - EurEau (Europese koepelorganisatie voor de nationale afvalwaterbeheerders en drinkwaterkoepels)
 - Water Europe (WE)
 - European Water Association (EWA)
 - Services of General Interest Europe (SGI Europe)
 - European Union of Water Management Associations (EUWMA)
- Hier komen Brussel en DWA bij elkaar, Europese samenwerking en kennisuitwisseling is immers ook een speerpunt in de visie van Dutch Water Authorities. Ook wordt vanuit het Uniebureau ingezet op belangenbehartiging met betrekking tot het Nederlandse standpunt op beleid en wet- en regelgeving van de Europese Commissie en op de vertaling van Europese wetgeving voor Nederland. Dit gebeurt voornamelijk door krachten te bundelen en de interbestuurlijke samenwerking op te zoeken. Waar mogelijk trekken we gezamenlijk op als één overheid. Voorafgaand aan de Europese parlementsverkiezingen is afgesproken om als overheden samen te werken rond de groene, digitale en blauwe transitie die in de nieuwe EU-mandaatsperiode (2024-2029) aan de orde zullen zijn. In 2024-2029 zal de nieuwe Europese Commissie met voorstellen komen die raken aan het werk van de waterschappen. In de plannen van Ursula von der Leyen worden bijvoorbeeld een waterveiligheidsstrategie en een klimaatadaptatieplan aangekondigd. Ook worden bewegingen verwacht op andere relevante dossiers zoals circulaire economie en aanbestedingswetgeving. Welke dit in 2025 worden, wordt eind 2024 duidelijk als de nieuwe Eurocommissarissen verkozen zijn en als de Europese Commissie haar werkplan publiceert. Dat waterveiligheid daarin een plek krijgt lijkt zeer waarschijnlijk. Ook zal in 2025 de voorbereiding worden opgestart voor een nieuw Gemeenschappelijk Landbouw Beleid en het Meerjarig Financieel Kader.
- *Blue Deal & overige internationale samenwerkingen* – De Blue Deal is het grootste internationale programma van de waterschappen. Het Uniebureau is de penvoerder van het Blue Deal-programma en manager van het partnerschap met Roemenië. Naast het verder bestendigen van het Blue Dealprogramma verkennen we in 2025, samen met andere Nederlandse en

internationale partners, de mogelijkheden voor financiering of investeringen bij lokale partners en de lobby en advocacy voor het belang van Integrated Regional Water Management (IWRM) en de Blue Dealaanpak.

- Naast de inzet in de Blue Deal, ronden we de samenwerking af met VNGi (Vereniging van Nederlandse Gemeenten-internationaal) en VEI (waarin de Nederlandse drinkwaterbedrijven internationaal samenwerken) in Oekraïne, waarbij voor DWA de nadruk ligt op een IWRM-strategie. De samenwerking tussen DWA, het ministerie van IenW en het Caribisch deel van het Koninkrijk, in het licht van het advies Klimaattafel Bonaire van de heer Nijpels, krijgt verder vorm. *Aantrekkelijk werkgeverschap* - Internationale samenwerking draagt bij aan aantrekkelijk en inspirerend werkgeverschap van de waterschappen. In 2025 worden de HR-afdelingen van de waterschappen meer betrokken bij het internationale werk en streven we ernaar de mogelijkheden daarin via het vacatureproces inzichtelijker te maken.
- *Communicatie* - Voortgaande inzet op meer structurele communicatie over de volle breedte van het buitenlandwerk. Een centrale boodschap van DWA is dat het Nederlandse waterbeheer baat heeft bij internationaal samenwerken. In de communicatie wordt structureler aandacht besteed aan (bestaande) internationale samenwerkingen met, naast de Blue Deal, aandacht voor andere type samenwerkingen en netwerken gebaseerd op de DWA Kennisagenda.
- *DWA Loket* - Het loket van Dutch Water Authorities beantwoordt waar mogelijk vragen uit het buitenland om het delen van de kennis van waterschappen.
- *Sustainable Development Goals (SDG)* - De Unie vervult in samenwerking met Vewin het nationale alliantie-coördinatorschap voor SDG6 (clean water and sanitation), voor SDG NL. Vewin vervult het penvoerderschap in 2024/2025. Dit coördinatorschap is erop gericht om inzichtelijk te maken wat Nederland zelf doet om de SDG6-doelen te halen en heeft daarmee een nationale focus.

Stafbureau Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: Vincent Lokin

MT-lid: Mark Tegelaar

Activiteiten

In 2025 blijft de afdeling Bedrijfsvoering zich richten op het optimaal ondersteunen van de organisatie door middel van efficiëntieverbetering, verduurzaming en het verder ontwikkelen van digitale en financiële processen. De afdeling bestrijkt een breed werkterrein, waaronder ICT, facilitair beheer en financiën, en heeft als doel de interne bedrijfsvoering te professionaliseren en toekomstbestendig te maken.

Speerpunten 2025

- Verdere digitale transformatie van het Uniebureau;
- Informatieveiligheid en privacy borgen in het normale werken;
- Verduurzaming en technisch onderhoud van het Uniepand;
- Optimalisatie financiële projectadministratie en personeelsprocessen.

Onder het programma Bedrijfsvoering vallen de centrale exploitatielasten van de Unie (inclusief de personeelslasten). In 2025 worden deze exploitatielasten begroot op €12,15 miljoen. De grootte van het team Bedrijfsvoering is 14 FTE. De verwachte personeelslasten specifiek voor het team Bedrijfsvoering bedragen ca. €1,8 miljoen.

	2025	2024
Afschrijvingslasten	275.000	250.000
Personeelslasten	11.030.000	9.880.000
Huisvestingslasten	500.000	595.000
Kantoor Brussel	50.000	50.000
Algemene lasten	685.000	572.500
Financiële baten en lasten	-610.000	-160.000
Kosten diensten en producten	220.000	210.000
Totaal	12.150.000	11.397.500

Toelichting

Personeel & Organisatie

In 2025 wordt voor het stafbureau een uitgave begroot van € 12.150.000. Hiervan is € 11.030.000 bestemd voor het gehele Uniepersoneel inclusief de flexibele schil. Het Uniebureau heeft op peildatum 1 september 2024 127,4 fte aan medewerkers in dienst. Hiervan is een gedeelte van 88,2 fte rechtstreeks werkzaam voor de Unie.

Naast alle medewerkers die een functie vervullen binnen het Uniebureau voeren we ook de personeel- en salarisadministratie voor een deel van de medewerkers van het HWBP en voor medewerkers werkzaam voor diverse subsidieprojecten zoals de Blue Deal en NPRES. Vanuit het HWBP is deze afspraak met Rijkswaterstaat gemaakt, zodat beide partijen ongeveer de helft van de mensen in dienst zouden nemen. De Unie verzorgt deze rol vanuit de verantwoordelijkheid van de waterschappen voor de HWBP-alliantie. Voor Blue Deal en NPRES is dit gedaan vanuit schaalvoordeel en een aantrekkelijk werkgeverschap, waardoor we goede mensen langdurig aan ons kunnen verbinden.

Dit “projectpersoneel” betreft in 2024 ongeveer 39,2 fte aan medewerkers. De loonkosten van deze medewerkers zijn niet zichtbaar in de begroting 2025, omdat deze budgetneutraal verwerkt worden in de administratie.

Programma/Afdeling	FTE
--------------------	-----

Directie/strategisch adviseurs	1,0
Bestuurlijk en Juridische zaken	3,9
Waterbeleid	14,8
Waterkwaliteit, Duurzaamheid & Internationaal	19,7
Moderne Overheid	17,3
Vereniging & Communicatie	17,4
Bedrijfsvoering	14,0
Subtotaal Unie	88,2
Projectcontracten	
Blue Deal	5,6
NPRES	6,3
HWBP	27,4
Subtotaal projectcontracten	39,2
Totaal	127,4

ICT – Moderne werkplek en Office365

In 2025 ligt de focus binnen ICT op de verdere ontwikkeling van de moderne werkplek, met Office365 als centraal platform. Dit initiatief richt zich op het verbeteren van samenwerking, communicatie en documentbeheer, zodat medewerkers zowel op kantoor als thuis efficiënt kunnen werken met moderne tools.

Medewerkersadoptie en ondersteuning

Een succesvolle adoptie door medewerkers is essentieel voor de overgang naar de moderne werkplek. Daarom wordt extra aandacht besteed aan begeleiding en training. Medewerkers krijgen gerichte ondersteuning in het gebruik van de nieuwe functionaliteiten van Office365, zoals Teams, SharePoint en OneDrive, om deze optimaal in te zetten in hun dagelijkse werkzaamheden. Daarnaast wordt bewustwording op het gebied van veiligheid en privacy gestimuleerd, met nadruk op de eisen van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Documentbeheer en Archiefwet

Een belangrijke pijler binnen de digitale transformatie is het correct beheren en bewaken van documenten, met specifieke aandacht voor de Archiefwet. Binnen Office365 wordt het documentbeheer zo ingericht dat het voldoet aan de wettelijke vereisten op het gebied van archivering en bewaartermijnen. Strikte procedures zullen ervoor zorgen dat documenten op een veilige en toegankelijke manier worden opgeslagen, gearhiveerd en beheerd, zodat ze beschikbaar blijven voor toekomstig gebruik zonder dat er risico's ontstaan voor de vertrouwelijkheid of integriteit ervan.

Facilitair Beheer – Verduurzaming en vervanging installaties

In 2025 blijft de afdeling Bedrijfsvoering gericht op het verduurzamen en optimaliseren van het kantoorpand aan de Koningskade 40. Afgelopen jaar behaalden we al energielabel A en stapten we volledig over op LED-verlichting. Nu ligt de focus op het voltooien van lopende verduurzamingsprojecten en het moderniseren van technische installaties.

Groene gevel en Unie-tuin

In 2025 wordt de groene gevel, die vertraging heeft opgelopen, naar verwachting afgerond in samenspraak met de gemeente Den Haag. Deze draagt bij aan energiebesparing, isolatie en biodiversiteit. Rondom het pand wordt tevens een Unie-tuin gerealiseerd, met inheemse planten en wateropvangsystemen om regenwater te bufferen en de biodiversiteit te bevorderen. Dit helpt bij klimaatadaptatie en versterkt de ecologische waarde van het pand.

Vervanging en onderhoud van technische installaties

Op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) is gebleken dat de verouderde installaties in de technische ruimte en luchtbehandelingssystemen, die dateren uit 1993, aan vervanging toe zijn. Deze systemen voldoen niet langer aan de hedendaagse normen voor energie-efficiëntie en luchtkwaliteit. In 2025 wordt geïnvesteerd in de vervanging van deze installaties door moderne, energiezuinige systemen. Dit zal niet alleen het energieverbruik verminderen, maar ook de luchtkwaliteit in het pand verbeteren, wat een positief effect heeft op het comfort en welzijn van de medewerkers.

Daarnaast blijft er aandacht voor regulier onderhoud en de verdere optimalisatie van het facilitair beheer. Dit omvat het bevorderen van circulair gebruik van materialen en het verbeteren van afvalbeheer, waardoor de duurzaamheid van het pand verder wordt versterkt.

Financiën – Projectadministratie en implementatie Youforce

De afdeling Financiën richt zich in 2025 op verdere optimalisatie van de financiële processen, met bijzondere aandacht voor projectadministratie en de implementatie van een nieuw personeelsinformatiesysteem genaamd Youforce.

Dit systeem, dat vanaf 2025 in gebruik wordt genomen, zal een aanzienlijke impact hebben op de organisatie. Youforce biedt verbeterde mogelijkheden voor personeelsadministratie, verlofregistratie, salarisverwerking en andere HR-gerelateerde processen. De integratie van dit systeem vraagt om aanpassingen in zowel de financiële administratie als de personeelsafdeling, waardoor er sprake zal zijn van een nauwe samenwerking tussen beide disciplines.

Om een soepele overgang naar Youforce te waarborgen, wordt er in 2025 ingezet op de nodige training en begeleiding van medewerkers. Dit zal bijdragen aan een efficiënte implementatie en het optimaal benutten van de mogelijkheden die het systeem biedt voor een beter beheer van personeelsinformatie en financiële koppelingen.

Projectadministratie Gesubsidieerde Projecten

Een van de belangrijkste aandachtsgebieden in 2025 is de projectadministratie rondom gesubsidieerde projecten. Het nauwkeurig en transparant beheren van de financiën van deze projecten is essentieel om te voldoen aan de subsidievoorwaarden en verantwoording af te leggen aan de betrokken subsidieverstrekkers. Er wordt daarom gewerkt aan verdere professionalisering van de projectadministratie, met als doel een nog betere controle en monitoring van de uitgaven en inkomsten per project. Dit zorgt ervoor dat subsidies op de juiste manier worden ingezet en dat risico's op financiële afwijkingen worden geminimaliseerd.

Projecten binnen de Unie

De afgelopen jaren zijn er steeds meer extern gesubsidieerde projecten van de Unie van start gegaan. Tot op heden werd er alleen ten tijde van de jaarrekening, op financieel vlak, stil gestaan bij deze projecten. Om zowel het bestuur als de leden meer inzicht te geven in wat er zich allemaal op projectniveau binnen de Unie afspeelt, zal hierna een uiteenzetting worden gedaan van de verschillende projecten en de mogelijke risico's en beheersmaatregelen. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen projecten die voor rekening en risico van de Unie plaatsvinden, en projecten waar de Unie als doorgeefluik fungeert, de zogenoemde financieringsprojecten.

Exploitatieprojecten

Begin 2024 is er een aantal projecten afgerond dat afliep per 31 december 2023 en dat gefinancierd is met een subsidie vanuit het Rijk. De verantwoordingen zijn waar nodig vergezeld met een goedkeurende accountantsverklaring, waarna in 2024 de subsidie positief door het Rijk is vastgesteld.

Het betreft hier de volgende projecten:

1. **Aquathermie**, met begrootte totale omvang € 525.000;
2. **Klimaatneutraal en Circulair Opdrachtgeverschap**, omvang € 300.000.
3. **Omgevingswet 2023**, met begrote omvang € 500.000
4. **Single Digital Gateway 2023**, met begrote omvang € 264.200
5. **COVID bemonstering 2023 coördinatie**, met begrote omvang € 200.000

Aan het einde van 2024 zal het project Single Digital Gateway (omvang € 545.300) aflopen. Hiervoor zal de gebruikelijke verantwoording begin 2025 worden ingediend. Verder zijn er geen projecten die aflopen per 2024 waarbij de Unie penvoerder is.

In 2024 is een nieuw project gestart waarbij de Unie penvoerder is. Dit betreft het **Ondersteuningsprogramma Klimaatneutraliteit**. Dit project is erop gericht om onze leden-waterschappen te ondersteunen in een gezamenlijke inspanning om onze klimaatambities te realiseren en het uiteindelijke doel om als sector in 2035 100% klimaatneutraal te zijn. Deze ambitie is vastgesteld in de strategische visie 'Op weg

naar klimaatneutraliteit' welke unaniem is vastgesteld in de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen van 14 oktober 2022. Na het indienen van de aanvraag is eind 2023 de beschikking verstrekt voor een subsidie van maximaal € 3.654.135 voor een periode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2027. Dit betekent een jaarlijkse omvang van ca. € 900.000.

Tevens is er per 1 januari 2024 een nieuwe subsidie verstrekt met betrekking tot de Omgevingswet. Dit betreft een subsidie voor de jaren 2024 en 2025 van in totaal € 1.000.000 (€ 500.000 per jaar) die de waterschappen moet ondersteunen bij de implementatie van de Omgevingswet welke per 1 januari 2024 in werking is gegaan.

Daarnaast zijn er nog vier projecten die doorlopen in 2025. Dit is de begrote omvang voor 2025:

1. **BlueDeal (2023-2030):** dit betreft de hosting van het Programmabureau Blue Deal (omvang jaarlijks € 1.000.000), het penvoerderschap van het partnerschap BlueDeal Roemenië (omvang jaarlijks € 130.000) en het tijdelijke penvoerderschap voor 2024 en 2025 van het partnerschap BlueDeal Mali (omvang jaarlijks ca. € 100.000)
2. **Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën (RES),** omvang € 5.000.000
3. **Personeel Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP),** omvang € 3.400.000
4. **COVID bemonstering 2024 penvoerderschap,** omvang € 200.000

Voor al deze projecten is de Unie de penvoerder en verlopen de kosten en ontvangen baten via het resultaat van de Unie. Risico's verbonden aan het penvoerderschap worden gemonitord/gecontroleerd door het projectenbureau (van bedrijfsvoering). Periodieke rapportages worden gedeeld met de diverse betrokken partijen.

Financieringsprojecten

Naast de projecten waar de Unie penvoerder is, zijn er ook diverse projecten waar de Unie alleen als administrateur fungeert. De Unie ontvangt de bijdragen vanuit diverse partijen en beheert de uitgaven. Dit is echter niet voor rekening en risico van de Unie zelf. Deze posten worden daarom ook niet via het resultaat van de Unie verantwoord. Het betreffen de volgende zogeheten Financieringsprojecten:

Bever- en Muskusrattenbestrijding

Voor de Bever- en Muskusrattenbestrijding is er een jaarcyclus, met een begroting en een 'eigen' jaarrekening'. Beide worden behandeld in de Commissie Muskus- en Beverratten. Deze commissie stelt de begroting vast en behandelt de jaarrekening.

De bijdragen van dit project vindt plaats via een aparte factuur richting alle waterschappen. Er zijn verschillende grondslagen op grond waarvan het bedrag dat een waterschap moet bijdragen tot stand komt.

De uitgaven variëren tussen uitgaven die de waterschappen maken en aanvullende onderzoeken. Daarnaast worden de kosten die een vaste Uniemedewerker maakt ten behoeve van dit project hieruit betaald. Mocht er in een jaar een tekort ontstaan, dan regelen de waterschappen dit tekort als collectief.

Stimuleringsbudget emissiebeperking glastuinbouw

Alle waterschappen betalen een bijdrage aan de Unie voor het Stimuleringsbudget emissiebeperking glastuinbouw. Vervolgens wordt de volledige bijdrage overgemaakt aan STOWA.

Glami

Alle waterschappen betalen voor Glami (Convenant Glastuinbouw en Milieu 2010) een bijdrage wat in totaal leidt tot een bedrag van € 15.000 per jaar. Deze bijdrage wordt gebruikt voor de jaarlijkse bijdrage aan Platform Duurzame Glastuinbouw.

DIWANet

Alle waterschappen betalen een vaste bijdrage voor DIWANet, die gebruikt wordt voor archief en documentatiesysteem.

Gezamenlijke communicatie (WCOM)

Voor de gezamenlijke communicatie van de 21 waterschappen is er een jaarcyclus, met een begroting en een 'eigen' jaarrekening. Alle waterschappen betalen een bijdrage. De bijdrage is bedoeld voor gezamenlijke communicatie met landelijk bereik. Voor de waterschappen is dit voordeliger wanneer dit centraal geregeld wordt door de Unie.

Robuust plan slibeindverwerking

De Unie voert het Robuust plan slibeindverwerking uit. AquaMinerals is hiervoor de regisseur. Er wordt onder meer tijdelijke opslag voor incidentencapaciteit vastgelegd. De uitvoeringskosten bedragen voor de sector circa €525.000 per jaar en worden separaat bij de waterschappen opgehaald met als verdeelsleutel het volume ontwaterd slib.

Risicoanalyse

Bij het opstellen van de Uniebegroting is een risicoanalyse opgesteld, die zich richt op de risico's die een direct gevolg hebben op het werk of de financiën van de Unie van Waterschappen.

Hieronder treft u de belangrijkste risico's aan met waar mogelijk de mitigerende (beheers)maatregelen.

Cao-afspraken

Een groot deel van de kosten van de Unie zijn personele lasten (75%). In deze begroting is rekening gehouden met een stijging van de salariskosten conform de kadernotitie van 2025 (alleen indexatie). De huidige afspraken kennen immers een looptijd tot einde 2024. Als er ruimere afspraken worden gerealiseerd dan nu begroot, zal dit leiden tot het maken van keuzes binnen de Unie begroting.

Renteopbrengsten

In 2023 en 2024 is er sprake geweest van renteopbrengsten. Dit komt door het relatief hoge saldo van liquide middelen, die voor een groot gedeelte bestaan uit subsidiegelden voor projecten. Dit is geld wat niet van ons is, maar wat wij beheren. Als het saldo van deze subsidiegelden lager wordt betekent dit ook dat wij minder renteopbrengsten zullen ontvangen.

Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is vastgesteld. Het is echter nog onbekend welke impact de verdere uitwerking heeft op het werk van de waterschappen en de rol die de Unie daarin zal vervullen.

Waardering en verduurzaming pand

Aan het einde van het jaar dient ons Uniepand getaxeerd te worden. De waarderingsgrondslagen schrijven voor dat wij jaarlijks een waardebepaling moeten doen tussen de boekwaarde, dit is de oorspronkelijke aanschafwaarde minus lineaire afschrijvingen, in vergelijking met de marktwaarde. Dit doen we totdat de boekwaarde onder deze marktwaarde terecht komt. Er is overleg geweest met de accountant om deze jaarlijkse herwaardering te voorkomen, maar er is gebleken dat er geen alternatief is.

Sinds enkele jaren zijn we bezig met de verduurzaming van het pand. Dit brengt investeringen met zich mee. Deze investeringen leiden uiteindelijk tot

afschrijvingslasten. Momenteel is het nog lastig om de hoogte van de benodigde investeringen te bepalen, en daarmee toekomstige afschrijvingslasten.

Uitwerking kabinetsplannen

Het recent aangetreden kabinet heeft een aantal ambities genoemd, maar nog niet concreet gemaakt hoe zij hieraan invulling gaat geven. Dit zou in 2025 gevolgen kunnen hebben voor de opgaven van de waterschappen en daarmee voor de inzet van het Uniebureau.

Bijlage

- 1 – Contributieoverzicht 2025
- 2 – Begroting Bever- en muskusrattenbestrijding

Bijlage 1: Contributieoverzicht 2025

Contributie per waterschap (bedragen in €)	Belasting- opbrengst 2024	%	Contributie 2025*	Compensatie Financierings- tekort *	Bijdrage SIKB (excl. btw)	Bijdrage Het Waterschap (excl. btw)	Bijdrage Bever- en Muskusratten (obv hectares/WOZ)	Totale bijdrage 2025
Totaal			13.833.500	148.288	105.000	150.000	2.636.300	16.873.088
Aa en Maas	148.403.605	3,76%	582.311	6.631	5.000	7.143	119.869	720.953
Amstel, Gooi en Vecht	336.598.160	8,52%	944.841	8.972	5.000	7.143	135.840	1.101.796
Brabantse Delta	180.070.587	4,56%	643.313	7.051	5.000	7.143	125.040	787.547
De Dommel	146.881.862	3,72%	579.379	6.277	5.000	7.143	122.509	720.308
De Stichtse Rijnlanden	163.108.131	4,13%	610.637	6.797	5.000	7.143	100.517	730.094
Delfland	298.195.043	7,55%	870.863	9.515	5.000	7.143	92.744	985.266
Drents Overijsselse Delta	161.364.981	4,09%	607.279	6.503	5.000	7.143	144.219	770.144
Fryslân	202.490.834	5,13%	686.502	7.344	5.000	7.143	172.648	878.638
Hollands Noorderkwartier	280.319.421	7,10%	836.428	9.207	5.000	7.143	144.406	1.002.183
Hollandse Delta	221.646.203	5,61%	723.403	7.809	5.000	7.143	102.784	846.138
Hunze en Aa's	97.605.849	2,47%	484.456	5.419	5.000	7.143	121.094	623.113
Limburg	244.395.823	6,19%	767.227	7.584	5.000	7.143	146.041	932.994
Noorderzijvest	96.112.697	2,43%	481.580	5.137	5.000	7.143	98.581	597.441
Rijn & IJssel	135.107.056	3,42%	556.697	6.044	5.000	7.143	123.973	698.857
Rijnland	273.463.884	6,92%	823.222	8.943	5.000	7.143	126.948	971.256
Rivierland	242.833.072	6,15%	764.216	8.408	5.000	7.143	136.601	921.368
Scheldestromen	123.064.095	3,12%	533.498	5.662	5.000	7.143	117.346	668.648
Schieland en de Krimpenerwaard	131.316.975	3,32%	549.396	5.672	5.000	7.143	73.843	641.054
Vallei & Veluwe	199.357.163	5,05%	680.466	7.261	5.000	7.143	160.445	860.315
Vechtstromen	164.386.305	4,16%	613.099	6.687	5.000	7.143	137.599	769.528
Zuiderzeeland	102.916.270	2,61%	494.686	5.363	5.000	7.143	133.254	645.446
Totaal	3.949.638.016		13.833.500	148.288	105.000	150.000	2.636.300	16.873.088

Bijlage 2: Begroting bever- en muskusrattenbestrijding

Begroting bever- en muskusratten (bedragen in €)	2025	2024
<i>Muskusratten</i>		
Salaris (incl. werkgverslasten)	237.500	132.500
Vergaderingen, lunches	7.500	3.000
Adviesgroep Techniek&Tactiek	2.500	2.500
Communicatie & Website	2.000	2.000
Opleidingen, cursussen, congres	5.000	2.500
APP eDNA		-
Innovatie & ontwikkeling muskusratten	100.000	100.000
Veldproef Muskusratten		-
	<u>354.500</u>	<u>242.500</u>
<i>Solidariteit Muskusratten</i>		
	<u>1.096.800</u>	<u>1.096.800</u>
<i>Beverratten</i>		
Inzet NONL	385.000	385.000
Inzet Rivierenland	357.500	357.500
Inzet Limburg	330.000	330.000
Inzet Brabantse Waterschappen	16.500	16.500
Flexibele inzet	11.000	11.000
Adviesgroep beverratten		1.500
Kooizenders (afgerond)		115.500
Innovatie beverratten	85.000	80.000
	<u>1.185.000</u>	<u>1.297.000</u>
<i>Totale bijdrage Muskus- en Beverratten *</i>	<u>2.636.300</u>	<u>2.636.300</u>

*Bijdrage Muskus- en Beverratten zit niet in de contributiebijdrage.
I.v.m. andere verdeelsleutel wordt de bijdrage apart gefactureerd.